

4° Jul. 3386 (30)

18.

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA,
EXHIBENS
IVS CRIMINALE
MECKLENBVRGICVM,

QVAM,
DEO CLEMENTISSIME IUVANTE,
INDVLTV AMPLISSIMI ORDINIS IVRECONSULTORVM,

IN
ACADEMIA PATRIA MECKLENBVRGICA,
PRAESIDE

DN. D. ERN. IOAN. FRID.

SHANNZERN,

IVR. PROF. ORD. ET AD H. A. DECANO,
FAVTORE ET PROMOTORE SVO
AESTVMATISSIMO,

PRO LICENTIA,
SVMMOS IN IVRE OBTINENDI HONORES,
ANNO MDCCXXXIII. D. XXIII IVLII,
LOCO CONSVETO,

HORIS ANTE - ET POSTMERIDIANIS,
PVBLICAE PLACIDAEQVE CENSVRAE
EXPONIT,

IOACH. FRID. **SEMMEDE,**
MECKLENB. IVR. VTR. CAND.

R O S T O C H I I,
TYPIS IOANNIS IACOBI ADLERI, SERENISS. PRINCIPIS
ET ACAD. TYPOGRAPHI.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

V I R O
MAGNIFICO PRAENOBILISSIMO
ATQVE CONSVLTISSIMO,
D O M I N O
HENRICO TANCKEN,
IVRIS VTRIVSQUE DOCTORI
CELEBRATISSIMO,

CONSVLI INCLYTAE REIPUBLICAE PATRIAE
WISMARIENSIS LONGE MERITISSIMO, REGIIQVE, QVOD
IN EA FLORET, CONSISTORII ADSESSORI
GRAVISSIMO,

MAECENATI & PROMOTORI
SVO,

PLVS QVAM FILIALI OBSERVANTIA
PROSEQVENDO,

SPECIMEN HOC INAVGVRALE
CONSECRAT

PERENNEMQVE FELICITATEM

ADPRECATVR

IOACHIMVS FRIDERICVS STEMWEDE.

VIR MAGNIFICE,
PATRONE SVMMOPERE
VENERANDE!

N*on infimam, Vir Magnifice! ingratae men-
tis incurrerem notam, si non paginas hasce
inaugurales Tibi sacras esse iuberem. Suasisset &
sola in omnibus Iurisprudentiae pragmaticis par-
tibus excellentissima eruditio Tua, vt hoc Tibi of-
ferrem humanissimaeque Tuae censurae submitterem
opusculum. Regis enim solida Tua scientia, cuius
prostant, & si gloriam inde ambires, prostarent
plura*

plura & publica, specimina, Rempublicam, quae per
Tuos, multorum annorum, sudores Tuasque cum aliis
Viris doctissimis atque prudentissimis iunctas mix-
tasque curas floret atque tranquilla est. Augentur
indies Tuorum meritorum documenta & testimonia,
ciuesque Te saepius Patrem agnoscunt quam iudi-
cem. Fuit inclytum nomen TANCKIANVM, teste
etiam cultissima Historia Wismariensi venerabilis
slicernii Schroederi, apud Wismarienses sanctum,
manebit idem in ore omnium, quoniam Maiorum
Tuorum merita in Te luculentissimam & haud inter-
ruptam habet continuationem.

Sed abstineo ab ulterioribus encomiis, quia o-
mnem laudem, ut optime promeritam, aegre Te
ferre, ex gratiosa & intimiori admissione, dudum
intellexi. Paucis igitur, alter & optime Parens!
(quam adpellationem mihi, pace Tua, ad cineres us-
que

que vindicabo) hoc papyraceum hincque leue munu-
sculum, ceu grati animi, venerationis & reueren-
tiae meae erga Te tesseram, Tibi do, dico, dedico,
rogans, velis idem ea accipere mente, qua & me to-
tum in hunc usque diem accepisti. Debeo Tibi, for-
tunarum mearum auctori atque promotori, plura,
quam quae unquam retribuere potero: Patrocinio-
rum enim inaeestimabilis est conditio. Perge mihi fa-
uere; Ego Te semper obseruantissime venerabor.
Vale cum Tua vitae Socia, mihi fauente proximo-
que sanguine iuncta, quam ut alteram Matrem ob-
sequenter colo. Vale cum Familia Tua splendidissi-
ma mihi que exoptatissima. Vale & Rempubicam
Wismariensem, per tuum fauorem mihi etiam alte-
ram patriam, ad climactericum maximum usque &
ultra feliciter rege & orna. Scribebam Rostochii
d. xx. Iul. A. R. S. MDCCXXXIII.

PRÆNOBILISSIMO ATQVE LITTERATISSIMO
DOMINO DOCTORANDO,
FAVTORI ET AMICO SVO HVMANISSIMO,
S. Pl. D.

P R Æ S E S.

Venisti, Vir Praenobilissime! ad hanc nostram Academi-
miam, ea mente, ut Tibi viam parares ad supremos in iu-
re honores. Salue igitur & accipe gratulationem meam,
quam & ex parte ad me ipsum dirigo, quoniam mihi illa contigit
sors, ut Te in cathedram comitarer. Testor publice, quod exa-
men Tecum institutum probauerit, Te eam Tibi per sudores aca-
demicos comparasse Iuris scientiam, qua tiaram Doctoralem pro-
mereri omnino & Tuo iure poteris. Probabit idem ulterius de-
fensio Tuae dissertationis inauguralis. Tua est illa, placuit e-
nim Tibi therae, & attulisti tecum lineamenta cum variis ma-
terialibus, ut stylo utar practico. Formalia intra meos parietes
addidisti & poluisti eadem ex meis qualibuscunque, Tibi, per
aliquot septimanas domestico meo gratissimo, debite exhibitis col-
lectionibus. Doleo, Te in illud incidisse tempus, quod me, vale-
tudinem curantem, & dein in prorogatos & successive accumula-
tos labores distractum, adeo impediuit, ut crebra conuersatione
& communicatione uti frui non licuerit. Sed ea tui est ingenii
promptitudo eaque, omnibus felicitatem & gloriam ambientibus
exemplum praebitura, assiduitas, ut hoc opusculum Tuum oculos
beneuolorum subire queat; Fatebitur enim ingenuus arbiter, scri-
pta, ex diuturnis & variis annotationibus congerenda, effor-
manda, haud infeliciter esse parata. Scribis, haec esse illa, quae
ad Tuam haecenus peruenere notitiam; Sunt ergo omnino plura,
quae Beneuolus Lector, si tantus est, gratiose adiiciat. Mibi,
qui Mecklenburgicis nummis colligendis ab annis impendi curio-
sitate, si obtulerunt amici, unam vel alteram monetam vario-
rem

rem etiam possidentes, auxeruntque qualemcunque apparatus va-
riis pretiosis, dicentes, praestare, pluribus addere pauciores; Ex-
perius autem fui etiam tales, qui, forte fortuna unum vel alte-
rum nummum singularem possidentes, putarunt, eius defectum col-
lectionis opinioni aliquid detrabere; Sit ita, quilibet patitur su-
os manes. Incidit haec instantia, praevidenti, fore, ut tua dis-
sertatio paribus sit obnoxia fatis. Assurgent amici petitis, &
adnectent labori, cui, & eatenus efformando, non quilibet e ve-
stigio se accingere audebit; Alii, observationes a Te praeter-
missas prae se ferentes, non sine supercilio, imperfectionis accusa-
bunt hanc elaborationem. Sed, a melioribus expectabitur testi-
monium. Ita enim comparatum est cum hominum, praesertim
eruditorum, negotiis, ut variis diuersorum exposita sint iudiciis,
quorum autoribus ut plurimum facilius est rimari, quam imitari.
Distinguamus iudicantes ex vita ante acta.

Non depone, Amice honoratissime! curas, quas dicis se-
cundas, fac, versans in sede administrationis iustitiae illustri, spi-
cilegium & supple successiue ea, quae Tibi, arctis nunc temporis
limitibus circumscripto, elabi debebant. Gratosus autem Le-
ctor & qui aliquando etiam bene sentire solet, huic opellae lo-
cum inter Mecklenburgica, ex aliquo tempore curatius exculta,
concedat. Tu autem perge per omnia illa, quae auream pra-
xeos messem post herbas largiuntur. DEus augeat indies Tuam
felicitatem & tribuat mihi illud gaudium, ut Tibi Honores Do-
ctorales, actu, ut aiunt, secundo, mox queam impertiri. Vale, &
nuncia Excellentissimo ICto, Wismariensi ornamento, TAN-
CKIO Tuo, & te nouo proxeneta, meo etiam, quod obseruantia
mea sit solidissima. Tandem me in os iue, quorundam meorum, ex
pari statione, Amicorum, fauorem experientes, tua etiam
propensione perpetuo dignare.

Vale.

Dab. Rostochii, Anno MDCCXLIII. d. 19. Iulii.

DEO

DEO AVXILIANTE!

Summōs in iure Honores, ex Mandato Patrum Patriae ambiendos, absque scripto quodam, disputationem inauguralem quod vocant, impetrare non licet. Quam vellem igitur thema eligere, quod & a rubro & ex nigro se commendaret. Iurid-

A di-

dico - practicum exigunt statuta Amplissimi Ordinis: Ius est vel *commune*, vel *speciale*, id quod *patrium* adpellat, qui vel sub eo natus, vel cui sub illo bene est. Superfunt quidem ex communi, & feudali, & ciuili, immo alio, post multa etiam millia elaborationum, quae mererentur nouas aliquot paginas; Arrisit tamen mihi ius speciale Mecklenburgicum, in utroque sensu mihi, DEO volente & abhinc clementissime annuente, patrium. Et quoniam Viri inter Ictos patrios celebres, ante me eandem stationem idemque studium ingredienti, sibi vindicarunt materias selectas & in praxi vtilissimas, v. gr. *de Remediis suspensuiis; de concursu creditorum: de hominibus propriis*, aliasque generales, multa sub se comprehendentes specialia, incidi ego, circumspiciens, in ius criminale, lubuitque mihi, obseruanti nonnulla singularia Mecklenburgica, eadem in haec folia congerere. Nonnulla, inquam, ergo non multa sunt, quae scrutanti mihi se obtulerunt; Ambabus enim concedo, quod Viri peritiores multo plura sciant & construere queant:

ant: Tractatio enim probabit, quod fontes, ex quibus haurienda sunt singularia iuris Mecklenburgici, non adeo pateant, ut citato cursu & plenis buccis ex illis queat hauriri. Quaedam igitur & nonnulla singularia iuris Mecklenburgici sunt, quae gratiosissimus Lector perlustranda, & uti rogo, benevole accipienda habebit. Addat, qui habet, plura, & hanc opellam, ceu rudem delineationem, augeat placidaeque meliorique suae digestionis subiiciat. Methodum quod attinet, magis artificiali uti nequivi, quoniam non materiam ab ovo repetendam, vel per omnes ambitus suos pertractandam mihi sumsi, sed collationes tantum institui, palpaturus differentias & Mecklenburgica. Si quaedam inspersa deprehenduntur, quae vel ea propter sunt minus pragmatica, quoniam ad antiquitates & curiosa veniunt referenda, si non quorumvis doctorum, tamen eruditorum impetrabunt gratiam. Et haec sola est, quam ego ambio; quamvis enim patria hac tractatione carere queat, tamen mihi favore egregiorum virorum, & quidem ta-

lium, quorum iudicium, ab omni labe alienum, pro testimonio habetur, opus est.

Sectiones feci tres. Prima exhibet generalia omnium delictorum: Secunda sistit processum criminalem, & tertia poenas tam in genere, quam in singula delicta statuendas recenset. Ubique propter Mecklenburgica annotanda scribetur, & si quae peregrina legentur, occasionem tamen quandam, vel methodi rationem eadem elicuisse boni Lectoris ingenium observabit. Multa, ius criminale commune scripturi, limitibus includenda hoc loco frustra quaerentur: certo simul indicio, quod mihi ad hunc diem sint talia, circa quae nihil Mecklenburgici deprehendere licuit. *Conf. Exc. DN. PRAESIDIS diff. prima Pand. Iuris Mecklenb.* in prooemio distinguens adfertiones legales & iuridicas in illas, quas Mecklenburgum cum omni orbe, & eas, quas cum universa Germania communes & denique tales, quas sibi proprias habet. Quod autem nihil
fere

fere sit adeo proprium & speciale vel singulare, vt non fortuito vel ex imitatione in idem inciderit haec vel alia Respublica, & quales cautelae in quaestionibus receptionis sint adhibendae, docte tetigit DN. D. LVTKENS *in diss. inaug. superiori anno sub meo* DN. PRAESIDE *heic habita, de Ratione Status Iuris Lubecensis §. 8. & 12.*

Sed abstineo ab vltiori praefamine; Res qualiscunque ipsa loquatur. Adiicio & instanter rogans repeto tantum nonnulla petita. Primum esto pro impetranda venia inspergendi talia, quibus & optimus huius seculi Criminalista posset carere; Putavi enim, mixturam illorum, quae profunt & quae delectant, non praecise esse Poetarum: Alterum petatum huc redit, velit gratosus Lector opinionem perfectionis longe remotam ab hac opella censere. Nonnulla sunt, & vt praefiscini scribam, varia sunt, quae praebebo; Sunt & eadem non ex tridui vel septidui labore. Omnia autem quis pote-

poterit exhibere ? Cogitet igitur , qui legendo
inter suos adparatus obseruat praetermissa , i-
dem, quod qua collectiones omnis generis ra-
riorum & curiosorum solet euenire. Faciant
bene cupientes additamenta & augmenta ;
Ego animum amplificandi & curas secun-
das nondum deposui. DEus autem
benignissimus omnia be-
ne vertat,

SECTIO

SECTIO PRIMA, EXHIBENS GENERALIA OMNIUM DELICTORUM.

§. I.

Generalia delictorum merito adpellamus e^a, quae definitionem & distinctiones absoluunt, quibus accedere queunt doctrinae de fontibus iuris criminalis, vt & de iurisdictione conuenienti. *Quid delictum.*
Quantum ad priora, quicquid vllibi ad quaestionem: *quid est delictum?* debet responderi, illud & nostram adficit patriam; vbique enim quoduis factum, quod contra leges diuinas humanasque sponte committitur, est maleficio, & habet in se vitiositatem actus, & obligat facientem ad sustinendum poenam publicam, & nonnunquam ad praestandum satisfactionem priuatam.

§. II.

Communi doctorum Schalae relinquimus singulorum enucleationem: Qualis enim sit differentia, inter peccatum, vitium, delictum & crimen, huius plane non est instituti, penitus indagare. Iuridica est, non theologica vel philosophica haec dissertatio, properans ad specialia instituta: Atque hinc, in descriptione factum contra leges requisuimus, actiones alias impias, inhonestas indecorasque suis fati poenarum, vel naturalium, vel fori altioris relinquentes, bene tamen gnari, etiam in foro soli dari aliquos per indirectum effectus peccatorum atque vitiorum in retribuendis & bonis & malis egregie atten- *Quomodo philosophice distinguendum.*

attendendos. vid. COCCEIUS *de Iudicio morum*. THOMASIVS *de Existimatione, fama & infamia extra Rempubl.* FLAD *de distinctione iuris & virtutis*, Giess. 1698.

§. III.

*Characte-
res delicto-
rum.*

Characterem spontaneitatis, siue liberi arbitrii, omnibus delictis indissolubiliter inesse debere, quis ambiget. Nihil igitur poterit imputari, nisi quod eo loco, tempore & modo factum, quibus & aliter fieri integrum erat. Iuridice haec concepta sunt, quae enim de iis, quae quasi inuiti ex originali labe vel committuntur, vel, quod saepius fit, omittuntur, dicenda, nostros excedunt circulos. Quatenus tandem omni maleficio insit obligatio ad sustinendum poenas, ante nos rimati fuere alii. vid. ex professo LANGE *de obligatione delinquentium, ad sustinendas poenas.*

§. IV.

*Conceptus
delinquen-
tis.*

Delinquentem, iuxta haec principia & praemissa, facile nobis concipimus ex iure personarum, quippe quod omnes homines, siue creaturas visibiles ratione praeditas, considerat secundum diuersitatem sexuum, aetatum, statuumque etiam ciuilem & politici, & quae sunt reliqua interna & externa bene distinguenti attendenda. Nihil hanc meditationem ingreditur, quod speciale vel singulare Mecklenburgicum mereretur adpellari; Nisi quis forte speculum animorum polire, & de genio singulari gentis, de climate, de ratione status diuersa ab aliis populis quidquam differere vellet. In genere tam verum est, quam quod verissimum, dari delicta quaedam endemia, siue popularia, in quae, vel aëris temperie instigante, vel ex moribus antiquis, & inueteratis, vel aliis ex causis proniores sunt ciues & incolae praesertim indigenae. Dantur etiam delicta particularia, quae & ciuilia

lia dixisse nil vetat, quippe talia facta, legibus notata, quae apud alios vel tantum sunt vitia, doctrinae pietatis & morum subiacentia, vel, quod omnium maxime singulare est, actus sunt meri arbitrii, ne quidem censurae morum subiecti.

§. V.

Si non dilaberemur in deuia, §. praeced. dicta di- *Continuatio.*
stincte expendenda, simulque expendendum foret, quo-
usque legislatori par sit, genio gentis quidquam vel in-
dulgere vel, intuitu eiusdem, exasperatius punire: Ac
tandem, quatenus liceat, ex speciali ratione status, ex a-
ctibus alias licitis facere prohibitos. DEus, perfectissimus
legislator, in sua theocratia, qua gubernauit gentem Iu-
daeam, vtriusque praebet exempla. Duris ceruicibus
dura imposuit iuga durisque nodis duos opposuit cu-
neos: Quaedam etiam duritiei cordium, qua poenam
seculi indulgit & tandem designauit delicta praecise po-
pularia. vid. B.SCHOEPFERI *Synopsis Pand. tit. de Iust. &*
Iure, n. 65. sq. ibique allegati textus biblici.

§. VI.

Pergimus, deficientibus singularibus patriis, ad *Distinctio-*
quaestionem, quotuplex sit delictum, visuri, num ex *nes delicto-*
specialibus Mecklenburgicis quidquam veniat responden- *rum vulga-*
dum. Habermus, quae in genere ad distinctiones de- *res & iuri-*
lictorum vulgares obseruatu essent digna; Verum per nos *dicae.*
liceat cum schola dispecere delicta in *publica & priuata:*
in ordinaria & extraordinaria: vera & quasi talia; Tertia
philosophicè, media historice & prima iuridice veniret
examinanda; Sed amplissimus specialium campus vetat
diuagari. Manentes igitur intra nostros cancellos, poni-
mus, quod distinctio inter publica & priuata delicta, nec
de iure Germanico vniuersali, nec de Mecklenburgico
B specia-

speciali sit negligenda. Quamuis enim furta & rapinae ut plurimum: damna iniuria data, & iniuriae nonnunquam iudicem ex officio procedentem experiantur, tamen omnium (ut ut qua duo priora rarius) dantur exempla, ad quae idem officium conquiescit, donec imploretur a laeso. Furta nonnulla in patria adpellamus *Mausereien*, respicientes ad ablationes rerum leuioris pretii, esculentorum, lignorum, piscium & in genere illorum, quae fiunt absque omni periculo & sine singulari lucri faciendi animo, ab otiosis, famelicis etiam familiaribus iisque, qui in re rustica, etiam urbana, sunt saepe intimioris admissionis. Praxis etiam recepit se ad distinctionem delictorum, in publica & priuata, quoties tales expilationes volunt in numerum ternarium rigoroſe referri. Rapinae, dissimulante vel tacente etiam laeso ex officio non punitae exempla sunt rarissima; Damna iniuria tamen quidem absque strepitu & periculo publico data, rarissime excitabunt iudicem, sed pariter ac culpose data communiter praeteruidentur. Quod autem ad iniurias, maxime verbales, reales etiam leuiiores, quippe quae non sunt gradus vel viae ad homicidia, adeo priuata sunt delicta, ut Fiscali etiam ex lege patria opponi queat exceptio actionis non competentis. *vid. inferiora suis locis.*

§. VII.

Fontes iurisprudentiae Criminalis Mecklenburgicae.

Iam ad fontes, ex quibus in terris Mecklenburgicis hauriendae sunt decisiones in criminalibus. Constitutio & Nemesis illa famigeratissima Carolina, ex consilio Iudicum adplicanda, latissime patet, & remittuntur nostri iudices expresse & ubique ad illam. *vid. die Land- und Hoff- Gerichts- Ordnung P. 2. tit. 43. Güstrow. Canzeley- Ordnung P. 2. tit. 44. §. 3.* Idem fit in edictis particularibus, ab omni aetate, verbis: *nach gemeinen Rechten, vel clarioribus: nach der peinlichen Hals- Gerichts- Ordnung.*
Dux

Dux GVSTAVVS ADOLPHVS gl. m. anno 1684. d. 15. Aprilis sanciebat edictum illustre, wegen der Administration der Iustitz, in specie in criminalibus, specialissime in Hererei = Sachen, & inter alia ita disponebat: solcher massen, wie es die Rechte, peinliche Hals-Gerichts-Ordnung und unsere ausgefündigte Edicta erfordern. En omnia! & idem qua subsidiaria tenendum, quod in ciuilibus obtinet.

§. VIII.

Quod ad Ius Lubecense, in vniuersum est supponendum, illud ius, multis ciuitatibus Mecklenburgicis a Principibus concessum, vel etiam imitante vlu receptum, id quod tamen de integrali non accipiendum. vid. HELVIG, de non usu Iur. Lub. in Ciuit. Pomer. Sect. 2. §. 2. Ill. D. de WESTPHALEN in diff. de indole practica Iur. Lub. in ciuitatibus Meckl. §. 13. in criminalibus apud nos non obseruari. Dignissima sunt verba, nostri in Iure Lubecensi aurigae, MEVII, vt huc repetantur. Ita autem illa fluunt in quaest. praelim VII. n. 25. Iuri Lubecensi, vtut recepto, derogat Constitutio criminalis Caroli V. Imperatoris. Quae quum in criminalibus caussis per vniuersum Imperium Romanum & in singulis ciuitatibus ex iussu imperiali obseruanda sit, ubique etiam recepta reperiatur & usu colatur, sicubi de processu aut poena statutarium ius & Nemesis Carolina discrepent, absurdum foret, hanc illi cedere, nisi forte ex singulari ratione aliud placuerit. Qua in re licet frequentem Aduocatorum & iudicum imperitorum errorem deprehendere, qui criminales quaestiones, posthabitis sanctionibus imperialibus, ex Iure Lubecensi, praesertim ubi delictis paullatim est propitium, defendunt ac decidunt. Illi quidem magno clientum periculo, hi non sine damno publico. Id quod de iis ciuitatibus, quae Ius Lubec. receperunt, accipi velim. Haec ille. Conf. DINCKLERI specimen diff. Iur. commun. & Lubec. in crim. Si vllō in alio crimine certe iudicia Meck-

An Ius
Lub. obti-
neat.

lenburgica, Pomerana & alia, vbi Ius Lubec. pro recepto habetur, fatigantur a defensoribus in casibus adulteriorum, quae mitius de Iure illo, quam de communi, notorie puniuntur. Facultas huius Almae consuevit nonnunquam rotunde denegare intentionem: interdum adiicere: Es wäre dann, daß gehörig erwiesen würde, daß das Lübsche Recht in Ehebruchs-Sachen 2c. Habuit autem & casus & vltimum ante aliquot annos ex ciuitate Saxo-Leoburgica, in quibus probata receptione speciali tit. Iuris Lubec. de adulterio, iuxta illud fuit pronunciandum. Quid in ipsa sede iuris, Lubeca, obtineat, non quidem huius est loci; solet tamen interdum scribi: Zu geschweigen, daß selbst in Lübeck nicht schlechthin 2c. In conformitate horum & adfert praesertim Meuiani, leguntur in projecto Camerariano des Rostockschen besondern Stadt-Rechts, facto anno 1600. sequentia: So können wir auch, was im Lübschen Recht gedachter Peinl. Hals-Gerichts-Ordnung zuwider, nicht in Acht haben, sondern müssen in rechten peinlichen Fällen nach Anweisung gedachter Peinl. Hals-Gerichts-Ordnung sprechen und erkennen. Fundatur hoc adfertum in Transactione perpetua, vulgo Rost. Erb-Vertrag. §. gleicherweise, verbisque: auch in allen peinlichen Fällen der Kays. Peinl. Gerichts-Ordnung nachzugehen und vermöge derselben zu verfahren. Fiat, qua alias ciuitates, nunc argumentum.

§. IX.

Fontes speciales.

Illustres §. 7. memoratas ORDINATIONES DICASTERIORVM nostrorum, pariter ac ORDINATIONES POLITICAS, die Policen- und Landes-Ordnungen, esse fontes iurisprudentiae criminalis, probant tituli concernentes. Et quod speciatim ad ORDINATIONEM ILLVSTRIS IVDICII ECCLESIASTICI, quod CONSISTORIVM vocamus, tit. 3. determinat censuram ecclesiasticam,

cam, qua varia delicta & vitia, pergitque *tit. 4. § 12.* ad excommunicationem vsque. Facit eadem statim ab initio distinctionem inter delicta publica & priuata: Habet etiam ea, quae de adulterio, & qua satisfactionem priuatam, vid. *tit. spec. & qua publicam tenenda. euolu. §. fin. tit. 8.*

§. X.

Constitutiones criminales particulares enarrare quis audet; sunt earundem vehementer multae. Nobis placet, eas, quas obtinere licuit, conuenientibus locis allegare. Recenseant alii, praeter eas, quas nouus KLVVERVS *P. I. cap. 31. a §. II.*, fusissimè enumerat, ex suis collectionibus plures; Laudamus ingentia rura, sed nostra, vtut exigua, colimus.

*Et particu-
lares.*

§. XI.

Accedunt, ceu vbique assolet, mores & obseruantiae, quae Constitutionem Criminalem communem vel mitiori praxi restringunt, vel generaliter loquentem, prouti qua adulteria infra videbitur, determinant, vel tandem poenas, etiam capitales, aliis substituunt: Id quod, qua nonnulla delicta, inferius deductum dabitur atque probatum.

*Etiam con-
suetudines.*

§. XII.

Ius illud Suerinense, cuius vsus adhuc circa annum 1580. in nostris terris, vid. *Select. Iurid. p. 16. Fasc. I.* superstes, pedetentim plane cessauit, habet quaedam commata, delicta taxantia, quae curiositatis gratia suis locis inseremus. Ad leges & mores Vandalorum & coaeuorum has terras inhabitantium, propter incertitudinem sedium limitumque eorundem, ascendere non lubet. *Voluntur* FRID. LINDENBROGII *Codices.*

*An Ius Sue-
rinense?*

§. XIII.

*Distinctio
inter delicta
& varii ge-
neris, sub
poena pro-
hibita.*

Differuimus hactenus de delictis in genere deque iuribus a ICto & iudice patrio facinorosis interminanda; Sufficiant eadem, pro temporis & instituti moderna ratione, modo praemonuerimus, nos non respicere ad quasvis prohibitiones patrias easque, propter essentiam legum eius generis, poenales. Leges sumtuariae e. gr. prohibent & puniunt: Constitutiones de gradibus prohibitis, de vfuris, de sale & ferro & centum aliae actionibus ciuium, sub formidine poenae, normam ponunt, nec volumus ideam delictorum detrahere istiusmodi transgressionibus; quorsum etiam referimus constitutiones specialiores, v. gr. Rostochienses von Dargeln, von Zudas & similes, sed thema nostrum respicit specialius crimina & talia maleficia, quae vbique taxantur. Non tamen de poenis militaribus, quas dictant die Krieger-articuli, multum erimus solliciti.

§. XIV.

*Quodnam
forum com-
petens.*

Succedit consideratio de foro competenti. Ingrederentur tractationem omnia, quae de iurisdictione ex professo venirent exponenda, nisi amplitudine sua superarent propositum. Omnis Iurisdictione distinguitur per totam Germaniam in superiorem & inferiorem, quibus varias denominationes vtriusque idiomatis synonymicas vulgo adnectunt. In patria non solum a posteriori distinctio illa satis se applicatur, sed & a priori in concessionibus & priuilegiis dantur formulae finibus regundis adaptatae. Interdum adhibentur voces *Richt und Ungericht*, conf. *diff. KRESSIO-VERMEHRIANA specialis*: interdum expressius scribitur *dat hōgeste unde siedeste Gericht*. Nonnunquam aliter. Historico-practica forent, quae de limitibus differenda venirent: Theoremata rem implicant non

ex

extricant. Fatentibus omnibus emunctioribus Ictis quilibet Magistratus vel iudex scire & ex diplomatibus suis vel protocollis, immemoriali praescriptione corroboratis, probare debet, quousque procedere suo nomine & in suo tribunali liceat. Non datur argumentum ab vna eiusdem prouinciae vrbe ad aliam. Pactitia frequentissime sunt, veluti in patria eius rei illustra, testibus concordatis, dantur exempla. Accedit, quod in genere lites iurisdictionales aequos requirant diribitores, quoniam theoria & praeuia pacta imparia sunt casibus sexcentis variantibus. Pone, vniuersalem esse consuetudinem, Magistratum iurisdictionem criminalem vel plane non, vel restrictam, & qua leuiora tantum delicta, qualia apud nos iurisdictioni inferiori non sunt exempta, posse de iure suo exercere. Quatenus sunt e. gr. leuiora delicta? Habent omnis generis facta, quae illa ingeniose extenuant vel atrocia eadem, pro exempli conditione, faciunt. Pone, leuiora furta, stupra, alapas & rixas plagasque ab inferiori iudice ex more puniri: Quid, si furta leuiora saepe repetita? Quid, si stupra cum aliis turpitudinibus coniuncta? Quid, si plagae dubios habent euentus? Saepe, si rixati fuerunt ciues, primo intuitu atrociora videntur & per famam vires eundo adquirentem atque ex more narrantium facta & vulnera pro lethalibus venditantur; Fluxit sanguis, sed ex vulnere, quod quilibet idiota, rafor & anus poterant reparare. Quid consilii qua lites & limites iurisdictionales? Nulla alia superest via, quam ab arrogantia aliena aequanimitas iudicum, qui in hoc passu partes facti sunt. Tutius est amplectendum, ne vulneranti elabendi detur occasio. Versamur absque protocollo in probabilibus: Plagae non dantur ad mensuram. Putatur etiam inde, quod iudicia chirurgica, quae vulgo Sicht, Zettels, inde denominentur, quia aliquantulum & probabiliter ratiocinantur, vid. *Selecta Iurid.*

Re-

Rostoch. Fascic. 2. p. 120. vbi etymologia illa illustratur vocabulo quotidiano : *sichtens* s. *ichtens*, item ex *gissen*. Amicus locum illum legens in verbo Mecklenburgico *jichern*, quod circa festinantes adhibetur, deriuationem quaerere voluit. Praesenti instituto non est contraria opinio illa, fit enim quantum in continenti & leuato velo fieri potest. Distinguuntur theoreticè vulnera variè, in *osne, Gleische Kämpffer, auch Beinschrötige Wunden*; Sed ad quam classem hoc vel illud vulnus in exemplo veniat referendum, tunc praesertim, quando incipit iudicis officium, non apodictice patet: Saepe ex leuicula laesione per famam, per vindictae cupidum, vel per alios adfectus fit vulnus lethale, alia vice prouerbio datur locus: *Frische Wunden sind halb heil*. Et quantos motus non potest excitare casus folius haemorrhagiae leuiter etiam & per modum quae venaesi sectionis vulneratorum. vid. B. SCHOEPFERI *diss. de Haemorrhagia vulneratorum, cap. 3.* Maiores nostri grauiter respexerunt ad mutilationes membrorum, *die Lähmden*, quae sunt, vt scribit BERGER. *Elect. Crimin. p. 89.* talia vulnera, ex quibus emergit clauditas vel debilitas membri, puta manuum, brachiorum, crurum, pedum &c. Pertinet haec laesio, secundum instituta patrum, speciatim iuxta principia Iuris Saxon. & testibus DD. ad iurisdictionem superiorem. Illustrantur hinc pacta-conuenta, quae mutilationem membri pro limite modorum exercendi iurisdictionem ponunt. vid. *Formula Concordiae inter utrumque Magistratum Rostochiensem*. An digitus sit membrum? Est quaestio Iuris Can. Quid videtur de dente?

§. XV.

Formulae
concernen-
tes.

Sunt Formulae & loquutiones nonnullae in histeris obuiaae: v. gr. *blot un blaw*. vid. KOLLIVS *ad Ius. Lub. conf. exscripta Protoc. de 1506. in Selectis Fascic. 2. p. 95.* *brun un blag*; &c. Dicitur hos vel illos iudicare posse

posse biß auf Stock und Block, vel quod idem est, fustium poena, Prügels, quae a fustigatione, quae fit per virgas, mit Ruthen, conf. HEINECC. *Elem.* p. 334. & ab iniectione in vincula, in poenam, vulgo frum schliessen, longe est diversa, & concedenda praediorum conductoribus, qui a Iurisdictione criminali, etiam vix locabili, prudenter abhorrent, qua promptam in immorigeros excercendam castigationem & censuram, merito absque protocollo irrogendam, & quae sunt aliaa: Sed nisi accesserit interpretatio ex exemplis & iudicatis fecerintque eadem paginam. ex vocabulis obex haud ponetur rixis & dissidiis. Sed non solae sunt quaestiones vulnerum, quae exercent iudicia; Nullum enim est delictum, quod non propter varios gradus possibiles, vexationes inuehere queat. Quantos non inter Ictos motus interdum fecerunt quaestiones stuprorum. Iam suo tempore COTHMANNVS illustris scribit in voto ad Responsum Facultatis de anno 1606. d. 14. Maii: *Fuit de hac quaestione, viuentibus nostris praecessoribus, piae memoriae, quaesitum & disceptatum, & tandem d. 13. Iulii 1596. decisum, stuprum ad inferiorem iurisdictionem pertinere, si poena pecuniaria coercendum sit: Sed ad superiorem referendum, si poena corporis puniatur. Hanc distinctionem deinceps semper sequuti sumus. Conf. Resp. in selectis Fascic. I. p. 370. verbis: mit einem Beil in den Kopf verwundet zum höchsten Gericht nicht gehörig. Recte! Dantur enim casus legum specialium, poenas exasperantium. Concurrunt nonnunquam turpia singularia & reiterationes, acerbissimam poenam exigentes. Ante aliquot annos ad requisitionem iudicii coenobialis Meckl. dictata fuit feminae fustigatio, quoniam illa iterum iterumque meretricio vixerat more*

§. XVI.

Placeret nonnulla diplomata, qua passum concernentem iurisdictionis concessae, excerpere, nisi hoc liber- *Excerpta, diplomatum.*

beralius aeuum larga manu talia distribuisset. Paucibus se communiter expediuere maiores, v. gr. *cum omni iudicio colli & manus*, mit Richte. Nonnunquam, e. gr. in litteris inuestiturae, datis a Claves unde Cristofer, Hrn. to Werle. Nobilibus von Schonauen super feudum Lehsten anno 1404. myt aller Rechtigkeit an Hals, an Hand, ant hōgeste, ant sydeste nichts uhtgenamen. Interdum v. gr. in litteris inuest. datis a Ducibus Magno & Balthasare Sōnnes Blüchern, super feudum Sukow, postquam desierat esse ein Darjessen Lehn, anno 1503. per genericas locutiones latiores: mit allen Gnaden, Frieheiden unde Gerechtigkeiten upt allerfreyest. Hodie: mit allen Recht und Gerechtigkeiten.

§. XVII.

*De Consistorio puni-
ente.*

Quousque Reuerendissimum Consistorium Rostochienſe, qua iudicium prouinciae, puniat, & poenas dictatas vel immediate, vel etiam per brachium seculare exequatur, videatur passim in illustri Ordinatione & conferatur Praxis, optima interpretes. Quinam gradus nostro iure sint prohibiti, docent *ORD. ECCLES. ET CONSIST.* poenasque modificant ad arbitrium.

§. XVIII.

Limites locales & patrimoniales.

Quilibet iurisdictione gaudens & Magistratus cuiusque loci scire debet limites suae iurisdictionis. Qua iudices patrimoniales, si iurisdictione in inuestitura feudali comprehensa, norma admodum est vniuersalis & valet argumentum a feudo ad feudum. At enim vero, si praedia sunt allodialia, patrimonialis iurisdictione, propter obstantem praesumptionem, localiter erit probanda: Variare enim nouimus. Quia ciuitates prouinciales, inductione foret opus, demonstratum, quaenam vrbes plus vel minus valeant exercere. Nostrium autem non fuit de singulis tantam haecenus nobis comparare notitiam, vt obstaret formido praeiudicandi alicuius iuribus. In classes facile redi-

gere possemus omnes, sed parum referret. Notorium est, quod nonnullae simpliciter suo nomine pronuncient in criminalibus, & quod limitationibus quibusdam sint obnoxiae, ad effectum informationum ab illustribus Iudiciis petendarum & formularum pronunciandi, & quod aliae plane careant etiam cognitione in criminalibus. Dantur, quae singulares praerogativas exferunt. Adnotavit Dn. PRAESES exemplum, quod Magistratus ciuitatis patriae N. remiserit, non sine omni indignatione, acta, ob clausulam sententiae fustigatoriae additam: *Mit Vergünstigung der höchsten Landes-Herrschaft des ganzen Landes zu verweisen.* Relinquimus haec talia suo loco & cuiusvis loci iuribus forte quaesitis. In Saxonia datur, quod relegatus ex vno loco censeatur proscriptus ex vniuersa Electorali Saxonia. vid. CARPZOV. P. 4. C. 47. d. 1. sqq. Quod autem in denotata ciuitate multa obtineant Saxonica, passim obseruatur, e. gr. qua successionem ab intestato, & alia, adeo vt dicant, *sie sey auf Sächsisches Recht gegründet.* Id quod neminem offendat; habemus enim & ciuitates Meckl. quae fundatae sunt super Ius Marchicum, speciatim Stendaliense, v. gr. Friedlandia.

§. XIX.

Redeunt, vt iterum hoc scribendo finem huic sectioni imponamus, ad historiam. Circumspicientes ad ciuitates & corpora in prouincia hac nostra, visuri, ad quem gradum vsque iurisdictionem criminalem queant exercere, diplomatibus, Bullis, Concordatis & priuilegiis opus est, saluo tamen iure praescriptionis immemorialis, quippe quae requisitis instructa, cum membranis pari passu ambulat, quidquid dicant in contrarium, qui, vel in conceptu immemorialium in diuersa abeunt, vel iurium deriuationibus vexas faciunt.

Requiruntur specialia.

§. XX.

De Chara-
cteribus qui-
busdam.

Possemus late de characteribus iurisdictionis altae differere: Sed, quae in omnium oculos incurrunt veluti furca & similia, & absque multo ingenio pariunt conclusiones, non merentur allegari. Occupauit etiam plurima B. DN. KRESS. *diss. de variis iurisdictionis crim. in Germania generibus.* Dubia requirunt plura argumenta & quidem historica. Maneat cuique suum robur atque pondus. Placet considerare vnum, nempe de gallinis fumigalibus siue fumosis, vulgo Rauch = Hühnern, quas & antiquae membranae adpellant gallinas in plumis, rauche f. lebendige Hühner; Nunquam enim licuit alites mansuetos offerre mortuos & deplumatos. Si quae alia, certe haec prouincia Mecklenburgica abundat exemplis praestationum gallinarum. Non negamus illas esse argumentum alicuius dependentiae, atque dari easdem nonnunquam in exemplo illis, qui gaudent potestate gladii; Sed regulam inde facere, vetat experientia & inductio. Clerici nunquam antiquitus exercuerunt iurisdictionem altam, vid. Ill. DN. NETTELBLADT *diss. de ecclesia sanguinem non sitiente.* Exc. Dn. DORN. *diss. de iurisd. crim. exule in iud. eccl. quae est inaug. Conf. Dn. D. BVSSSEN.* Distinctio gallinarum in constitutiuas & reseruatiuas tollit etiam opinionem; Si quis enim inspexerit veterum claustrorum registra pachtuum, vt inscribuntur, v. gr. Domus Legis Mariae, vulgo Marienehe, prope Rostochium vid. *Etwas von gelehrten Rostockschen Sachen*, de anno 1738. p. 479. insignem gallinarum fumigalium exercitum ad vnum coenobium praebendarum obseruabit. Conferebantur eadem ex variis, procul etiam dissitis pagis & mansis, in quos ne umbra quidem iurisdictionis accipientibus competiit vnquam. Fuit ab omni aeuo etiam praestatio gallinaria exemplum canonis emphyteutici, vid. RVLAND. *Thesaur. Iur. emphyteut. qu. XI. n. 19.* Legatur ex instituto DEINLIN, *diss. de praestationibus gallinarum. Alta. 1731.*

§. XXI.

§. XXI.

Antequam hoc caput primum absoluimus, in gratiam curiosorum antiquitatum scrutatorum & aliorum talia aequae existimantium, placet memorare, probare, quod iudicia illa Vehmica siue Gueſtphalica, de quibus, praeter SCHOTTELIVM & MENCKENIOS *vid. FREHERVS de secretis iudiciis olim in Gueſtphalia aliisque Germania partibus vſitatis poſtea abolitis, & THOMASIVS de origine progressu atque interitu iudiciorum Westph. longe lateque suum despotismum exercentia, in his terris vexauerint coruos atque columbas. Ad probandum hoc adsertum sufficeret fides etiam folius Historici patrii, nulla suspicione grauati, CHEMNITII nempe, qui in Megalochron. Meckl. in vita Magni III. adnotauit, Imperatorem Maximilianum I. etiam in his terris abrogasse secreta & terribilia ad nostros maiores etiam pertinentia iudicia. Sed liceat inferere nonnulla transsumpta immediata antiquissimarum chartarum. Tres sunt, quibus haecenus vti frui ex gratiosa communicatione datum fuit. Prima testatur de statu ante abrogationem solemniorem: Secunda & tertia probant, post abrogationem adhuc cum vexationum reliquiis dimicandum fuisse. En fidelem documentorum transcriptionem:*

De auctoritate iudiciorum Vehmicorum in terris Meckl.

Hinrick van Godes Gnaden, Hertoghe tho Mecklenborch,
Fürste tho Wenden und Grebe tho Stuerin ꝛc.

Unsen günstichen Gruth tho-vorn. Ersame und vorsichtige lebe befündere. De Ersamen und wiesen unse leven getruwen Bormestere und Radmanne unser Stadt Rostock und etliche Personen sünderghe am Rade und buten nomelicken Her Johan Dyvike Her Johan Kröpelin und Marcus Serpelin hebben uns getöghet Iuve Breve van Sacke weghe enes genommet Herman Kriethe belanghende ꝛc. hebben wy daruth Iuve meninghe wol gemarckfet, und doen iuw meten dat wy der unsen tho Rostke obgenant vulmechtich sint tho rechte

und den genömte Herman Kriethe se nee vor uns angespraken
 offte vorclaghet heft. Vorhopen wy uns derweghen gy Zu
 der Richterwalt jeghen de unsen nicht brufen, men juro der,
 wor wy der unsen tho rechte mechtich sint nha uthwisinghe der
 Reformacien scholen entholden und vorbedende unsen hirmede
 so jeghenwardighe tho rechte und willen Herman Kriethe obge
 nōmt aver de unsen gerne des rechten behelpen nach redelicker
 Anspracke wor he recht tho heft. Biddende und begherende gy
 Zu derweghene sodaner richterwalt entholden und hyr enba
 ven de unsen nicht beswaren ofte Ladebreve jeghen se uthghe
 ven, men den genōmden Herman Kriethe mit syner sacke vor
 uns wysen Int erste wy wedder van unsere gnedighesten Hern
 dem Keyser dar wy uph den dagh tho Regensborgh dar by si
 nen gnaden tho wesende gelick andern Hern und Fürsten am
 daghe sūte Jürgens hyr in unse Lande kamende warden wil
 len wy ene gerne des Rechten alse vorberōrt is aver se behelpen.
 Darūme uns des nicht weigern sint wy gudwilligh umme
 Zum wedder tho vorschuldende uppe dat wy uns des vürder
 nicht beropen edder becclaghen dōrben. Dar wy uns so tho
 verlaten. Datum Ewerin am Mandaghe na Judica anno
 1471. under unsere Secret.

Den Ersamen und vorsichtighen unsere Leben besūndern
 Gerd Dürkope van Keyserlikermalt wegghen vriggreven.
 Hinrick und Albrecht Gebrōder van Gots Gnaden Hertbogen
 zu Meckelnborgk.

Unsern günstigen Grus zuborn. Ersamen lieben getrou
 wen Ewr. schreiben belangend das eklich unser Borger und
 Borgerinnen zu Klostok mit ungewonlichen Rechtesforderung
 des heimlichen freien rechtens ausserhalb unser Lande geladen
 und beswert würden habenn inhalts vorstanden, und darauf an
 unsen Hern und Ohmen den Bischoven zu Offenbrück admini
 stratorn des Stiffts zu Palborn ic. auch den Richter benants
 Rechtens schreiben lassenn wie ir aus hirbey geschickten Copi
 en derselben Brieff die wir euch hirmit auch übersenden zu vor
 nemen

nemen habt. In Zuvorsicht es werde der fürgenommen Pro-
cess darlegen abgethann und unser Bürger und Bürgerin for-
der darmit nicht belestiget werden, das wir euch gnediglich er-
öffnen. Dann euch gnedigen willen zu erzeigen sein wir wol
geneigt. Datum Picher Mitwochens na Invencionis Stef-
fani anno Domini 1509.

Den Ersamen unsern lieben Getreuen Borgermeister und
Ratdmannen unser Stadt Rostock. Citatus to deme Frie-
en stole appellabatur Claves Uthenbusch.

Hinrich von Gots Gnaden Hertoghe to Mekelnborg, Fürste
to Wenden, Greue to Swerin 2c.

Unsen gunstigen Grudt touorn. Ersamen lieuen getreu-
wen. Wy hebben Zuwe schriben wo gy Hans Dudenberg als
den so die unsen uth mutwillen mit Westphelischen freyenstuls
gerichten mennichfeldtlich unvororsaket und wedder die billi-
cheit bemöyhet gefenglich in unsen Gerichten annemhen, und to
Ribbenike entholden lezet mit widerem inholdhe vornamen, dat
wy ock to afwendunge solcher beswerunge unsem vorigen schri-
ben na, Zum derhalven gegeben wol gescheen laten. Schri-
ben ock derhalven unsem Bagede to Ribbenik dat hie densül-
ven Dudenberg, bet up ferner unser bescheit in gefenglicher vor-
waringe schal beholden, dat gy emhe mogen oversenden, und
konen wol liden wen wy uns wedderumme in die naheit unser
Stadt Rostock, oder unser lant to Meckelnborch fügen wer-
den, dat gy derhalven die Zuwen to uns schikken darmit der-
halven eine mathe vorgenommen, anberürden Dudenberge mit
geborlicker straffe to bewisen darmit die unsen von emhe und
andern sollchs unbilligen fürnemens hinvor vordragen bliven
mogen, dat wy Zum wedderumme gnediger meninge nicht
vorholten wolten. Datum Stargardt am Frigdage na Seue-
rini. Anno Domini &c. Vndecimo.

Den Ersamen Bnnßern liebenn getreuwenn Borgemei-
stern und Ratdmannen Bnnßer Stat Rostock.

SE-

19.
10

SECTIO II. DE MODO PROCEDENDI IN CRIMINALIBVS, IN TERRIS MECKLENBURGICIS.

§. I.

*Criminalia
praeferenda.*

Criminalia in patria nostra semper praeferenda esse ciuilibus, iubet ORDIN. CANCELL. P. 1. T. 2. §. 4. verbis : Die Criminalia sollen zu allererst, und noch vor den ältesten befreieten Sachen, als alimentorum, spolii &c. tractiret werden ; & §. 9. vult., daß sie alle Tage zuerst sollen vorgenommen werden. Ita & iuxta statuta Facultatis Iuridicae in hac Academia, acta criminalia, sepositis omnibus causis aliis, praeferuntur in expediendo.

§. II.

Caute transigenda.

Admonentur omnes, quibus data est facultas de criminibus cognoscendi, vt circumspēcte procedant. vid. ORD. CANCELL. P. 2. tit. 44. §. 4. conf. §. 7. conf. ORD. IVD. PROV. P. 2. tit. 43. Serenissimus vult, vt nemo condemnatur, nisi antea constet von deroelben gnädigster Gemüths Meinung ; Ad quae verba Commentarium practicum expectamus a peritioribus.

§. III.

Et accusatorie & inquisitorie.

Omnem processum criminalem esse vel accusatorium, vel inquisitorium, est ex vulgata doctrina : Fluctuat inter vtrumque tertius, nempe a Fiscali, vel proprio motu vel ad excitationem institutus. Fateri omnino debebimus, fluctuantem hanc speciem nec esse verè accusatorium, nec verè inquisitorium processum. Prior non est ; quamuis enim Fiscalis se in scriptis adpellet einen Ankläger, & pro re nata, einen peinlichen Ankläger, tamen multum differt modus procedendi ab eo, quando vel quidam ex populo vel principaliter laesus accusationem intentat. Sed haec non

non sunt Mecklenburgica, quare remittimus Lectores ad Criminialistas in genere. Speciatim legi merentur *ICtus Meckl.* SCHARF, *diff. de his quae iuribus & privilegiis fisci perperam acceduntur*, Cap. 6. de LEYSER, *de odio Adu. fisci merito & immerito*. Nec tamen est proprie processus inquisitorius; id quod ipsa allegata rubra & formulae sententionandi probant, v. gr: In Sachen Fiscalis, siue vt passim adpellatur, Procuratoris Ciuitatis, Anklägers, entgegen NN. Angeklagten. Et quamuis Iudex utroque casu officium suum interponat vigiletque, ne vel plus vel minus fiat, quod idem & Romani iam fecerunt, vid. tit. ff. de Calumniat. item ad Sctum Turpill. tamen supersunt differentiae variae. In quibusdam prouinciis Germaniae absolute in quauis causa criminali Fiscalis cum defensore vel inculpato ipso disputat. In nostris terris nullo laborat vitio processus, etiam si nec Fiscalis, nec Defensor constitutus; Iudices enim & Collegia Iuridica per interloquutorias, quando id exigunt acta, supplent quae forte deficiunt.

§. IV.

Quod accusatorius processus non sit prohibitus inter nos, testantur silentia legum, comprobant praxis. Et quamuis per seculum rarissime vel nunquam obuenerit casus, in quo quidam ex republica, qui non principaliter laesus, instituit accusationem, quoniam illi, qui conscientiae ductu tacere noluit, sufficit denunciatio; Tamen exempla illorum, qui homicidas propinquorum, vel rerum suarum fures, vel alios accusationibus fuere persecuti, ex hoc seculo prostant. Singulare exemplum domesticum praebent Acta Criminalia typis ante aliquot annos expressa, continentia casum furti & ventilata in Iudicio R. Addimus, quod ante annos tanta fuerit in his terris necessitas vindicandi necem cognati, ex obserua-

Accusato-
rius rarior.

to SCto Silaniano , vt negligens hereditate indignus fuerit iudicatus.

§. V.

*Singularia
textuum ex-
cerpta, qua
modum.*

Fit igitur iustitia, Deo sit laus, in nostra patria, quouis legali & meliori modo. Illustrium Iudiciorum Ordinationes in specialibus titulis partes officii Fiscalis grauius intimant. vid. Hof. Gerichts Ordn. P. 1. tit. 5. & die Cankley-Ordn. P. 1. tit. 4. Grauiissima sunt verba: Fiscalis soll emsiglich darnach trachten, daß alle maleficia und Mißhandlungen, darinnen uns, auch ohn einigen Ankläger, unsers Landes Fürstl. Amts zu gebrauchen obliegt, zur Gerichtlichen Cognition und Bestrafung, sine mora, mögen gezogen werden. Et verba illa: auch ohn einigen Ankläger, probant licentiam accusandi. Qua modum procedendi speciatim disposita sunt sequentia:

- a) Quod libellus articulatus, per Rec. Imp. nou. in ciuilibus prudentissime prohibitus, & apud nos omnino admittatur in criminalibus. vid. ORDIN. CANCELL. P. 2. tit. II. §. I.
- b) Quod responsiones iuratae ad articulos prohibeantur per eandem ORDIN. P. 2. tit. 44. vbi ex verbis antiquus stylus contrarius videtur esse eliciendus.
- c) Quod, stantibus aliis communibus modis probandi & eruendi veritatem, iuramentum purgatorium cum grano salis sit exigendum, vid. dict. tit. 44. §. 5.
- d) Quod, praeuia causae cognitione, etiam post publicationem rotuli, noui admittantur testes, per ORDIN. IVD. PROV. P. 2. tit. 30. & ORDIN. CANCELL. P. 2. tit. 31. §. 2.
- e) Quod, quoties quis specialiter laesus ad priuatam agit satisfactionem, actionis cessio non promiscue inueniat locum. vid. ORD. IVD. PROV. P. 2.

P.2.tit. 8. exceptis per ORD. CANCELL. P.2.tit.6.§.2. liberis, fratribus & proximis cognatis. Qua processum ex L. diffamari tit. 13. & tot. tit. 44. ORD. CANCELL. von peinlichen Sachen, maxime est notabilis.

§. VI.

Torturam ab omni aevo apud nos fuisse frequentatam, neutiquam erit ambigendum. Occurrunt in antiquissimis protocollis membranaceis formulae: hefft sinder jengherley Pyn bekennt. Quam solertes autem multa talia peruestigauerimus protocola, quo torturae modos, gradus & instrumenta obseruaremus, tamen non licuit deprehendere specialia. Dirae autem quaestiones in his terris adhibentur non nisi ex iudicio sapientum; Nec licet furti suspectos coram iudicio mit dreyen frischen weydenen Prügeln so lange zuschlagen, biß die Faser und Stücken davon fliegen. Et quod ad gradus, per instrumenta distinguendos, non vniformis & eadem est in nostris iudiciis praxis. Quod a compressione pollicum incipitur, est vniuersale. Pergitur in regula ad compressiones crurum & surarum per instrumentum, quod vocant: die Beinstiefeln. Hoc excipiunt fila circa brachia reciprocanda, die Schnüre: Reliqua instrumenta supremum expediunt gradum, & non habemus alia, quam quorum Criminalistae in vniuersum faciunt mentionem.

*Tortura
non est pro-
scripta.*

§. VII.

Circumfertur idea & imago instrumenti cuiusdam, quod vulgo dicunt das Mecklenburgische Instrument. vid. B. LVDOVICI Criminal-Proceß in addendis. Legatur eiusdem descriptio & iudicium pariter ac relatio de adhibitione eiusdem Luneburgi & Seruestae facta, p. 110 & p. 189. quorum nos, quia liber ille est omnium practicorum in manibus, remittimus lectores. Addimus quod ex iudicio Ictorum nostrorum nunquam ad illud respiciatur. No-

*Vom Meck-
lenburgischen
instrument.*

strum foret exposuisse historiam huius instrumenti; sed non licuit nobis esse tam felicibus, ut vel ex mortuis vel a viuis quidquam impetraremus, relinquimus igitur cum ignarissimis hactenus hic dicenda suo loco. Est in epithetis nonnullis aliquid geographici, quod per temporum, siue iniuriam, siue incuriam, destituitur fida traditione. Est e. gr. inter varia tormenta etiam die *Pommersche Mücke*, de cuius denominationis origine pariter nostram profite-mur ignorantiam. Notabilia sunt de eodem instrumento, capitis compressorio, apud BERGERVM in *Electis Crim.* p. 295. f. Iudicia Scabinorum Lipsiensium & Facultatis Med. Lips. in quibus ventilatur quaestio: num irreparabili damno per illam capitis coarctationem adficiantur inquisiti?

§. VIII.

Male flu-
tuatur qua
gradus.

Esset sane e re publica, & ad euitandum, ne hic vel ille iudex plus vel minus, quam quod est in sententia, exequatur, vtilissimum, normam vniuersalem & perpetuam ponere instrumentis atque gradibus torturae. Nouimus enim fidiculas a nonnullis iudicibus, vel potius in hoc com-mate eruditionem crepantibus carnificibus praeferrari pedum, ne dicamus pollicum constrictionibus. Dicemus, quod res est, & originem erroris indicabimus. Consonantia verbi *schnüren* & substantiui, *die Schnüre*, peperit errorem. Est enim in formula, maioribus consuetissima: mit dem Schnüren den Anfang machen: Male tamen scribentes, pronunciantes, ita fuere intellecti, daß mit denen Schnüren solle der Anfang gemachet werden. Sed aliud est *schnüren*, quod fit finita territione, & aliud *die Schnüre anlegen*. Prius idem est, ac binden, ne scilicet torquendus corporis motibus impediat carnificem. conf. phrasis: Zur Leiter führen, quae vno contextu cohaeret cum ausziehen, entblößen, quae facta sunt prima post territionem plenam. conf. LVDOVICI Crim. Proceß Cap. 9. §. 31. Sunt igitur de iure tertium in ordine genus instrumentorum.

§. IX.

§. IX.

*Praescri-
bat Facul-
tas gradum
distincte.*

In casibus, quos Facultas huius Almae determinat, semper in rationibus speciatim deducitur, qualia instrumenta quemque modum innuat Collegium, & moris est recepti, carnificem ante torturam ad inspectionem interloquutoriae & rationum decidendi, qua passum hunc concernentem. Posterius maxime est necessarium, quia formula sententiae publicandae late & generaliter, ne inquisitus inde informetur, & si leuior gradus intentus, obduretur, concipienda venit, & quidem heic communiter ita: Daß Inqu. nochmahls über nachgesetzte Articulos in Güte und unter ernstlicher Verwarnung, Gott und dem Gerichte die Ehre der reinen Bekänntniß zu geben und seinem Leibe keine unnöthige Schmerzen zuzuziehen, zu vernehmen; Falsch er aber bey seinem bisherigen Längnen beharren oder nichts glaubwürdigers als bisher bekennen würde, dem Angst-Mann (Trotzen it. Scharfrichter) zur würcklichen Peinigung zu übergeben. *Leg. Exc. Icti Lips. HOMMELII diss. de cauta publicatione sententiae criminalis. §. 4. seqq. speciatim verba: De gradu torturae nunquam constare debet reo, sed hic anceps semper maneat necesse est, annon omne ipsi tormentorum genus carnifex sit admoturus, ne, si leuiorem gradum ipsi dictatum esse intelligat, praefractè eum sustinere secum constituat. Conf. LVDOV. Weidl. Proceß Cap. 9. §. 12. ad quem HOMMELIUS §. 8. notat, quod nec in casu dictati supremi gradus inquisito sententiae tenor reuelandus, ne inde emergat argumentum, quod scil. si non reueletur, mitior dictatus sit. Nondum inuecta praxi vniuersali, arbitrio prudentis iudicis haec commissa maneant. Quod inquisitus & Defensor in hoc passu habeantur pro vna persona, per se clarum est. Qua controuersiam, num articuli a Collegio concepti, queant communicari? subscribendum esse censemus negantibus Bb. WERNHERO & BEYERO, allegatis a diuersum sentiente HOMMELIO §. 13.*

§. X.

Continua-
tio.

Quod ad praeludia & territiones, si iudicia constant ex iuris peritioribus, consueta praemittenda supponuntur; Si autem minus exercitati videantur, in rationibus non solum quid ante, sed & quid durante tortura, imo, quid post illam, qua ratificationem & alia, observandum, solet praescribi. Tempore maiorum nostrorum unanimis magis fuisse videntur Iurisperiti patrii: Nullae enim unquam fuere additae rationes decidendi (*vid. praefatio fascic. I. Select. Iurid. Rostoch.*) pronunciatum generaliter loquens explicaturae, sed substitit potissimum in his formulis: *Mit gelinder: mit mittelmäßiger: mit geschärfter Tortur.*

§. XI.

De proba
per aquam
frigidam

Centenariorum memoriam vix excedit modus uniuersae fere Germaniae, pariter ac aliis vid. LOCCEN. *Antiqu. Sueo. Goth. Lib. 2. Cap. 4.* communis, vid. BECMANN *de Iudiciis DEI, Cap. 4.* & specialior ROTH. *diff. de more, quo rei olim per ferrum candens, ardentes prunas rogiisque probantur Jen. 1676.* indagandi veritatem per aquam frigidam, *die Wasser-Probe*, vulgo dictus. Adeo inualuerat opinio, ut putarent, ea ratione, DEO, immediate in causis blasphemii cum diabolo pacti iudicanti, exhiberi cultum, vid. BECMANN *l. c. conf. B. HEINECCII Elem. Iur. Germ. Lib. 3. tit. 6. §. 183.* Facultas Iuridica interdum interlocutorie imposuit hunc modum explorandi, & quidem Sec. XVII. ineunte: Circa medium rarescunt quidem iudicia haecce; Imò anno 1648. testibus Prot. Fac. fuit excitatus Fiscalis contra Dn. de P. ob adhibitam hancce probam. Mansit tamen passim praxis etiam non requisitis Ictis a iudicibus exercita. Viuunt inter nos, quibus fide digni parentes ex *αὐτόψια*, cum demonstratione loci, personarum & modorum testimonium de usu praebuerunt. Quod autem sagaciores iudices semper bene reputauerint, modum illum tantum adhiberi aliqualis affectuum tentaminis gratia, si-
gni-

gnificanter tradit venerabilis huius Almae Theologus COTHMANNVS in progr. fun. in Ann. Marg. Deichmannen, publ. 1632. vid. weitere Nachrichten von Rost. gelehrten Sachen 1743. erstes Stück p. 22. Est & alius, inquit, aquae abusus, in nonnullis locis adhuc vicens, quam nisi iudicis prudentia caute, ne seditio aliqua suboriat, corrigat, fieri sine dubio summa iniuria huic vel illi posset; utpote quando per aquam frigidam probantur veneficae ac horrendi illius criminis reae aguntur. Vbi tamen probatio non ex aqua, utpote nullam cum magia connexionem habente, sed aliis indubiis argumentis, iudicis conscientiosi arbitrio relinquendis, petenda. Quod si consuetudo inueterata, observationis tenax, lotionem illam adhuc urgeat, & iudex ad cauenda maiora mala eandem inuitus ad tempus tolerare, usque dum melius informetur homines, necessum habeat, cogitabit, multa esse propter $\sigma\kappa\lambda\eta\rho\kappa\alpha\rho\delta\iota\alpha\varsigma$ hominum toleranda, quae adprobari nulla ratione possunt, nec debent. Oculos ergo non ad hanc per aquam probationem dirigit, sed alia argumenta meridiana luce clariora, quum hic de sanguinis humani effusione agatur, probationis loco assumet. conf. SLEKERI, Prof. Rostoch. diss. habita anno 1617. de magia, quae Philosophum spirat; Describit illa modum. Alligatur, inquit, pedi sinistro dextra manus & alteri sinistra manus, sicque homo iniicitur in aquam frigidam &c. vid. Et was von gel. Rost. Sachen, 1742. p. 583. verbis: nichts anders als eine Affecten-Probe &c. Quod exploratio illa sophistica, per ferrum candens, in his terris olim fuerit pariter vsitata, probat non solum (quod nemo miretur) fabula illa, de facinoroso Wittenburgensi, vid. LOCHNERI singularia Mecklenb. cap. IV. §. 10. B. Prof. huius Almae eruditissimi, KOEPKENII comment. de fabulosa Megapoli p. 166. seqq. quorum vterque allegat HELMOLDVM & KRANZIVM: Sed & phrasis, etiam inter plebem in causis arduis & simul ambiguis familiaris: een heet Iesen ansaten. Superstitiosa media in torturis quandoque adhibita, vid. LVDOVICI, l. c. p. 107. grauitur prohibentur in Edictis Gustav-Adol-

Adolphinis wider die Zauberey, speciatim illo de 1682. d. 16. Dec.

§. XII.

*De confu-
gatoribus.*

Confacramentalium, vel compurgatorum in crimini-
bus quibusdam, praesertim fractae pacis publicae, de iure
veteri Germanico communi, *vid.* HEINECC. l. c. P. 2.
p. 564 *Conf. Iuris feudalis Doctores*, adhibitorum, vsus etiam
apud maiores nostros inualuit. *vid.* der Meckl. Land-Friede
de anno 1353. verbis: werd een unberuchtigt Mann beschul-
dighet um Mißdad, des mach he unschuldig werden vor sinem
Herrn süß twelfste des Herrn unberuchtighen Mannen uppen
hylghen ede. item He schall den Ruch delohen mit twelf unbe-
ruchteghen Liden. *vid.* *Selecta Iurid.* Rost. fasc. I. p. 48. *Conf.* in
ore plebis frequentissima loquutio: Ich will vör em sweren.

§. XIII.

*De diuina-
tione per
cruentatio-
nem.*

Diuinationes ex cruentatione, vulgo das Baar- oder
Beschreiungs-Recht, etiam in Megapoli obtinuit, & quidem
ad aetatem nostrae proximiorum vsque. Speciatim etiam
memoratur in Protoc. Facul. de 1606. das Wisbarsche
Fahr-Gericht, da die Erschlagene zu beschreien. Et quoniam
constat ex antiquis Practicis, Koenigio, Schottelio & aliis,
quod in casibus non succedentis cruentationis, putantes,
homicidam non esse praesentem, membrum quoddam,
maxime manum absciderint, idem obtinuisse in terris
Mecklenburgicis probant relationes fide omni haud desti-
tutae, de manibus amputatis in templis v. gr. Petrino Ro-
stochiensis, vt & Georgiano Wismariensi fortè, in hunc et-
iam diem adseruatis. Adpellabant veteres tale membrum
abscissum ein Leib-Zeichen. *vid.* HEINECC. l. c. p. 662.

§. XIV.

*Modus
procedendi
antiquus.*

Modus procedendi in genere fuit ante Constit. Crim.
Carol. haud parum tumultuarius. Probant illud antiquis-
sima, quae supersunt & membranacea protocolla origina-
lia. Dabitur exemplum inferius circa furta. *Conf. diss.*

SCHVL-

SCHVLZIO - MANTZELIANA, de decisionibus, quae fiunt
pro autoritate, vulgo vom Durchgreiffen.

§. XV.

In genere admonentur nostri iudices, vt inquisitos
in carcere ciuilitate tractent, atque qua curam animarum
nihil in se desiderari patiantur; Quo fine etiam vltimum
supplicium imminens triduo ante fatalem est indicandum,
vid. ORD. CANCELL. P. 2. tit. 44. f. Quam bene concor-
det haec sapiens & pia ordinatio cum ratione & praxi vni-
uersali, vid. in diss. supra laudata Hommeliana.

*Carcer ca-
stodiae qua-
lis.*

§. XVI.

Quod ad instantias successiuas, a principiis commu-
nis Germaniae non recedit nostra praxis; In criminalibus
enim, in sensu duriori talibus, non dantur adpellationes,
sed nouae conceduntur defensiones, & acta transmittun-
tur ad alios, quam qui priorem grauatoriam, quam dicunt
saepe ingeniosi defensores, concepere sententiam. Noui-
mus etiam casus, quod Magistratus ex officio & ad excitati
Fiscalis instantiam sententias euidenter iusto mitiores re-
formari & legibus conformiores concipi curarint. Et quam-
uis causae criminales sint aestimationis indefinitae, adeo
vt summam adpellabilem, quam ad quantitatem 1333. im-
perialium praeunte MEVIO Consil. 100. n. 46. Ante-
cessores in Facultate hac, saluis variantibus opinionibus,
determinarunt, facile excedant, leg. omnino diss. cultissima lu-
risconsultissimi Domini Consil. KRAFFTEN, hab. inaug. Praefide
ICto Rost. MVLLER. de foro competenti, viol. priu. de non appel-
lando; Obstat tamen adpellationi notoriissimum Ius publi-
cum totius Imperii. Vnde & grauiter in ORD. IVD. PROV.
P. 2. tit. 37. disponitur: daß keiner in peinlichen Sachen,
welche ohne das an das Cammer-Gericht nicht gehören, ad-
pelliren soll. Qualem exceptionem praebeant causae in-

Instantiae

E

iu-

iuriarum, si nimirum actiones ciuilitate instituantur, clare exponit Illustre priuilegium de non adpellando, verbis :
und dann in denen Iniurien-Handlungen, in welchen = bürgerlich, ad aestimationem geflaget wurde. De remedii supplicationis in causis fiscalibus conditione, vid. Consult. DN. D. BERNERI *diss. de remediis suspensiuis in Megapoli, Praeside Ill. Antecessore* CARMONIO habita.

§. VII.

*Ceremoniae
diei executi-
onis.*

Quod tandem ad ceremonias, circa extremam sententiae criminalis executionem, fatentibus Doctoribus, eadem omnes & singulae nunquam in Germania adeo vniuersaliter fuere receptae, vt pro quadam norma potuerit quidquam haberi, vid. LVDOVICI *Criminal-Proceß* p. 134. f. Quaedam tamen vniuersalitatem accepere, & quidem, quod in casibus vltimi supplicii irrogandi, etiam grauissimae arbitrariae, v. gr. fustigationis, iudicium adornetur publicum, sub nudo & dio etiam aethere. Id quod rationes politicas habet praegnantissimas, conuincit enim & terret ipsam plebem examen illud vltimum, quod die letzte Urgericht vocari solet. Fractio baculi in capitalibus omnino vniuersalis & non absque symbolo est; Denotat enim totalem iudicii consummationem, adeo, vt nec vltior sit speranda defensio, nec audiantur facile inculpationes vel reuocationes. Solet circa eandem fractionem communiter proclamari :

Die Urthel ist gesprochen :

Der Stab ist gebrochen :

Nun Gnade bey Gott.

Solent etiam inuerti sedilia Iudicum, Scabinorum & Secretarii, pariter ac mensa, cui affidebatur. Cuius facti significatus concordat cum iam dictis, plene enim absolutum

tum est iudicium, & nihil superest, quam quod iudex curet, quo deductio ad locum supplicii bene & tuto fiat, ac carnifici, qui saluum conductum formulariter nonnunquam expetere solet, securitas praestetur, & idem suum, absque plebis interruptione vel impedimento faciat officium, quo sine personae armis instructae, in quibusdam locis, certi ordines ciuium, v. gr. laniones, solent comites dari & ad circulum liberiores seruandum instrui. Est etiam e re, quod persona auctoritate instructa ad vltima usque praesto sit, non quidem, vt carnifici interroganti: *Ob er sein Amt recht gethan?* ceu passim fieri consuevit, respondeat, sed, vt sub eius auspiciis omnia rite expediantur videaturque, num carnifex ille debite sit officio suo defunctus, & quae sunt alia, quae incidere & in arena iussum postulare queunt.

§. XIIX.

Reliquae ceremoniae, quas largiter enumerant veteres, praesertim Saxones Criminalistae, possunt abesse & adesse. Interdum Iustitiiarii nostri, Saxonizantes vtplurimum, apud nos vti solent pluribus anfractibus; Sed, quoniam nullibi vel prohibiti vel imperati, perinde est, num fiant vel negligantur, nec enim inuoluunt neglecti nullitatem, nec negotium perfectius reddunt obseruati. Testes de auditu immediato sumus, in patria illam veterem quaestionem: *Schulken!* item *Schöppen!* ist es Zeit, daß ein peinliches Hals-Geticht geheget werde? cum omni responsionum firmate fuisse adhibitam. Sed ita est, prout iam iam expositum. Est inter veteres Germaniae mores companae pulsus, & adpellabatur ille ritus das *Belaüten des Gerichts*, conf. HEINECC. *Elem. Iur. Germ. P. 2. p. 703.* Obseruatur ille in nostris ciuitatibus passim, & campana illa dicitur: *die Arm-Sünder-Glocke.* Habet & hic modus publicandi, quid in instanti sit, suos egregios effectus, &

Continuatio.

verba, quae Collegium Rostochienſe pro formula habet: *Undern zum abſcheulichen Exempel*, commendat quaeuis externa in oculos & aures atque hinc in pectora illorum, qui non omnem eiurarunt virtutem, incidentia. Quod finita executione cantetur hymnus & oretur, bene receptum quidem, aſt nullibi iniunctum. Et quod ad Orationes Miniſtri Eccleſiae, imo ipſius puniendi ad circumſtantes, nil obſtat in regula.

§. XIX.

*De expenſis
criminalibus*

Nil ſupereſt ad conſiderationem, harum, ſi quae ſunt, ſingularium, quam intuitus expenſarum criminalium, des Hencker-Geldes. *vid. B. BEIERI diff. ſpecialis.* Datur procul dubio, taxa quaedam provincialis, ſed non licuit nobis eſſe tam felicibus, vt illam in noſtros impetraremus uſus. Rostochii concepta eſt anno 1642. die Beſtallung des Frohn-Meisters. Determinat illa pro gladio, laqueo & ſuffocatione in aquis 4. florenos: Pro contuſione per rotam 5. fl. fürs Verſchmücken 6. fl. Procul dubio hae quantitates fuere communibus in patria aequales. Quousque, mutatis pecuniae aeſtimationibus & eius in commercio effectibus, antiquae quantitates ſint in maiores mutatae, praxi, experientiae & conuentionibus, pro exemplorum nonnunquam diuerſitate, relinquimus. Exceſſibus obicem poſitum eſſe diſcimus ex Reſolut. ad Grauaamina. Ita enim in ſpecialibus Suerin. n. 10. daß die Scharf-Richter ſich eine Zeither unterſtanden, ihre Executions-Gebühren ſo hoch zu ſteigern, als ſie immer können, auch wohl in gewiſſen Fällen doppelt fordern: Reſolutio eſt ſequuta: die Exceſſen ſollen abgeſtellt, und es in allen beym Alten gelassen werden. De auctoritate Reſolutionum illarum in genere perfecta, *vid. TORNOV. L. F. M. P. I. p. 135.*

SECTION

SECTIO III.

DE

POENIS MECKLENBURGICIS IN GENERE ET SINGVLIS DELI- CTIS IMPONENDIS.

§. I.

Poenarum nec definitiones, nec distinctiones, singu-
laria iuris patrii scribentibus, allegare incumbit. Com-
munis conceptus mali passionis, ex sententia iudicis,
infligendi male agenti distinguit omnes poenas in illas,
quae sunt vltimi siue supremi, medii & inferioris gra-
dus. Vltimi gradus & supplicii poenas adpellamus eas,
quae vitam naturalem, medii, quae vitam ciuilem, (ne-
mo captet Romana, sed maneat nobiscum in metaphora
communi) famam nimirum plane consumunt ; Inferio-
ris gradus poenas, ob varias diuersitates concipere non
licet, nisi subdistinxerimus illas, & quidem intuitu
variorum effectuum, quos tamen maxime metiri debe-
mus, qua famam, quae interdum magis, interdum mi-
nus deminuitur : Mere pecuniariae, quae plane nequi-
dem sugillant famam, ad exceptiones sunt referendae.
Videtur autem nonnunquam fama plane integra manere
atque salua, id quod qua iurisprudentiam in protocollis
tantum erit intelligendum ; Philosophus enim existima-
tionis gradus facit plures ; Iurisprudentia vero, prae-
sertim grata distribuens, acutius cernit. Distinguuntur
maculae existimationis in eas, quae iuris, & alias, quae
facti sunt. Rectè, sed theoria plane impar est gradibus
eorumque effectibus determinandis ; Sunt enim nimis
multa, quae in exemplorum circumstantiis, & qua fa-
cientes veniunt consideranda. Arbitrium igitur pru-

*De poenis
in genere.*

dentis iudicis, quoties effectuum maculae alicuius haberi vult ratio, temperabit omnia.

§. II.

*Poenarum
Species.*

Quod ad exempla, siue species poenarum, ad singulas classes referendarum, vix dantur singularia Mecklenburgica. Qua poenas mortis, viuicomburium, crucifragium, & quidam ad veram internecionem, mit dem Gnaden-Schlag, amputatio capitis & suspendium pariter apud nos sunt in vsu. Maiorum nostrorum aevo solebat parricidis, speciatim infanticidis, dictari nonnunquam culeus, interdum transfixio cum palo, das Pfählen, cuius vtriusque supplicii memoria datur in Nemesis Carolina: Sed neutrum in Collegio Iuridico huius Almae, ad requisitionem iudiciorum & iudicum Mecklenburgicorum per hominum memoriam fuit dictatum, quoniam inualuit stylus, capite, iuncta, pro atrocitate facti, exasperatione quadam alia, v.gr. adustionis forcipum candentium, ad formulam: Zangen & Risse, interdum, quod mitius habetur, Zangen & Griffe, plectendi infanticidas & similes tali rigore dignos. Habetur etiam affixio capitis super palum pro maiori poene gradu.

§. III.

De fustigatione.

Mediam classem conficiunt maxime fustigationes cum relegatione, vel ex tota prouincia, id quod semper & vbique requirit SERENISSIMI PRINCIPIS consensum; Vel ex iudicii punientis districtu; Saepe enim dictata inuenitur fustigatio cum relegatione, aus der Stadt, des Closters, den adelichen u. s. w. Gerichten. Obtinet ea fustigatio, vtut reformationem, alibi passim v. gr. in terris Electoralibus Brunsvigo - Luneburgicis, introductam, requirens poena, vid. BODINVS de fustigationis iniquo vsu hodierno, quoniam alia animaduersio virtute aequipollens, & modo melior, damnatio nempe ad operas publicas, deficiente occasione, difficulter potest exequi vid. §. 12. Moris tamen est

est, in Facultate Iuridica alternatiue pronunciare: daß, falls keine bequeme Gelegenheit, Inquisitum, auf seine ganze Lebenszeit, (interdum ad annos) ad operas publicas zu bringen, derselbe öffentlich an den Pranger, mit Ruthen (nonnunquam additur: starck) auszubauen, und des ganzen Landes (Gebiets: derer dortigen Gerichte) auf ewig zu verweisen.

§. IV.

Notatu dignissimum est iuris criminalis Mecklenburgici punctum, quod, testibus multis protocollis Collegii Iuridici huius Academiae, opilioes & homines proprii difficulter relegentur, adeo, vt & poena fustigationis ea propter saepe euitetur aliaque substituatur. vid. Excell. DN. PRAESIDIS mei Mantissa ad Consult. DN. D. KEDINGII diss. inaug. de Limitibus iustitiae, aequitatis, iuris aggratiandi & arbitrii iudicis. Probari potest hoc adsertum perpetuo & statutario fere Facultatis stylo.

Opilioes
& homines
proprii vari-
us relegan-
tur.

§. V.

Numellarum etiam in his terris tres sunt species: der Pranger, etiam Rack it. Rack, vid. Ius Lubec. libr. IV. tit. 6. art. 2. das gemeine Hals-Eisen und der Kirchen-Pfahl. Quaestio solet ventilari: Cuinam competat ius erigendi numellas, einen Pranger? Resp. illi, qui criminali s. alta gaudet iurisdictione. Einen Pfahl zum gemeinen Hals-Eisen constituere, est inferioris iurisdictionis, quoniam etiam dictatur per modum censurae, absque multo protocollo. Consentit BERLICH. P. I. conclus. I. n. 13. Dissentiunt DD. quos pro se cum Respp. allegat BECHMANN diss. spec. de Iure Numellarum c. 2. §. 5. f. Tertia species des Kirchen-Pfahls, qualem & hic Rostochii in coemeterio Mariano conspici datur, conf. SCHARF. Consult. 16. etiam a Confistorio dictari solet. Interdum adfixa sunt corollaria ferrea in his terris portis lapideis & aliis per quas itur in coemeterium. Enolu. BECHMANN. l. c.

De numel-
lis.

§. VI.

§. VI.

De Poena
der Vermäu-
rung.

Occurrit in textu Affec. Reuerf. de 1621. art. 43. poe-
na perpetuae incarcerationis sub nomine der Vermäurung,
irroganda in delictis carnis praefertim. Incarcerationem
illam adpellamus; quamuis enim feratur, olim obtinuisse
supplicium includendi maleficos parietibus lapideis arctis-
simis, nouiter circumstructis, vel foraminibus, abyssibus
& receptaculis, in quibus fame perire debuerunt inclusi;
Connexio tamen probat, quod nihil aliud in dicto textu
veniat intelligendum, quam deductio ad quoddam erga-
stulum, in quo, ne otiosi Reipubl. essent incommodo, la-
borandum. Hodie, in desuetudinem abeunte vocabulo
der Vermäurung, illam poenam adpellamus die Zucht-
Werck- und Spinn-Haus-Strasse. Legatur integer textus,
ita fluens: Ausserhalb denen Fällén, so Leib- und Lebens-
Strasse auf sich tragen, denen Verwandten die Vermäurung
zugestatten. *conf. l. 3. C. de Patr. pot. vbi de oblati ad poe-
nam, ad cuius vsum, teste verbo gestatten, omnino respici-
tur. Nil enim vetat, quod potestate in incorrigibiles &
familiarum carcinomata gaudentes, male agentes offerant
iudici, & absque protocollo postulandi poenam incarcera-
tionis, praefertim temporariae. De carcere enim domestico
verba illa accipienda esse, haud putamus, quamuis de illi-
us licentia & limitibus nec nostra fileat praxis.*

§. VII.

De poena
inediae &
aliis recte a-
brogatis.

In aprico est ex hisce, quod poena tyrannica inediae,
iam per l. 10. ff. de interd. & releg., abrogata, sub vocabulo
der Vermäurung in dicto textu neutiquam queat accipi. Est
autem praeterea in traditis maiorum, quod inedia perire
& propicio se interimere arbitrio facinorosorum reli-
querint. Intueantur earum rerum curiosi interna turris
Rostochiensis, prope portam vulgo lapideam, das Stein-
Thor dictam, quam vocant Lagebusch, & videbunt rece-
ptacula terribilissima, hominis inclusioni adaptata, cum
ferreis

ferreis collo , brachiis pedibusque adplicandis circulis. Fertur , inedia perire debuisse inclusos , sed falluntur. Pergunt narrantes , nonnullis pugionem fuisse permis- sum, quo , si fames displiceret, sibi vitam adimere possent. Sed, quis crederet talia. Ex fide digna tamen relatione ex vicinia accepimus sequentia: Als man vor einigen Jah- ren (abhinc non vltra 30. retro computandi sunt) ein al- tes Schloß zu andern Gebrauch anwendete, wurde tief in der Erden ein festes und enges Gewölbe entdeckt: In demselben stand ein aufgerichtetes Sceleton, und bey demselben ein noch geladenes Schieß-Ge- weehr. Die Beurtheilung derer meisten ging dahin, daß man ehedessen einen Mithäter dahinein- gesteckt, dem, weil er das Leben verwürcket, frey gegeben, ob er sich selbst tödten oder lieber sich erhungern wolte. Proh! a tali supplicio merito abhorret seculum, non enim eo possumus induci, vt statueremus, morte etiam dignissi- mum condemnari posse, vt sibi violentas inferat manus. Num vnquam dictata sit poena, daß einer sich selbst von Glied zu Glied auffressen müsse, aliis indagandum relinqui- mus. Inter tradita autem illud esse, forte alii nobis atte- stantur.

S. VIII.

Est etiam inter poenas Iure Iustiniano prohibitas, *De poena vid. l. 25. §. 1. ff. de poen. praecipitium.* Recte! Nulla e- *praecipitii.* nim poena vltima apud nos sit absque animarum cura, quae in talibus locum minus inuenit. Romanis praeci- pitii poena adpellabatur detrusio de scalis Gemoniis A- LEX. ab ALEX. Gen. Dier. Libr. 3. cap. 5. Placuit antiquita- tum Rostochiensium scrutatoribus conicere, locum, quem in hac vrbe dicunt den Bußebarg, vulgo nunc der Buße- Baar, fuisse tales scalas gemonias. Sed absque legitimis documentis talia ad etymologicos lusus referri debere cre- dimus. Quod de monte einen Barg in deriuatione cogitan- dum sit, haud ambigimus; quod locus ille executioni poe- narum

narum fuerit destinatus, concedi posset; Stante hoc iudicio, aut a verbo *buzen*, i. e. cum impetu ferire, aut a vocibus *Busse*, *büssen*, deriuaremus nomen, saluis aliorum & elegantius ludentium iudicio.

§. IX.

*De receptis
quibusdam
poenis arbi-
trariis.*

In viam redeunt, reliquas poenas inferioris etiam gradus, eapropter vocamus arbitrarias, quoniam non datur regula, quando haec vel alia sit interminanda. Redeunt in genere omnes ad famae, corporis & bonorum incommoda. Singularia ambientes obseruamus poenam des *Bocks*, der *Jungfer* oder *Siedel*, nam ita *Facultas* 1680. ad requis. *Dn. de Lehsten*; daß D. und I. 14 Tage bey Wasser und Brodt in die *Jungfer* oder *Siedel* zulegen: Est autem diuersum in eo, alibi stant, alibi iacent inclusi: des *Spanischen Mantels*, der *Gans*, oder des *Ganten*. Nonnullas illarum *TORNOVIVS* in *Iure Feud. Meckl. passim* adpellat vsitatas in his terris. *Gustrouii* olim adhibebatur poena arbitraria, die *Trille* dicta: Fuit machina in publico loco constituta, cui indebantur puniendi ob delicta minora, v. g. fornicationis, iniuriarum verbalium & calumniarum, furtorum domesticorum leuiorum & similium. In gyrum ad numeros agebatur machina, & quamuis corporis afflictio inde sentiretur, ignominia tamen maximum conficiebat poenae gradum. Habemus hoc ex traditis maiorum: sit fides penes auctores. Quod in genere ad poenam carceris, non nouimus singularia, est enim & in his terris vel cum, vel sine carena. Id tamen adicere placet, quod, *Facultas* pro conditione personarum diaetae & valetudinis tantam habeat rationem, vt per hebdomades vel etiam dies distinguat carcerem, bey Wasser und Brod, si scil. diuturnus, e. gr. 6 Wochen, eine Woche umb die andere &c.

§. X.

De poena

Rostochii, Parchimi, Gustrouii, Ribnitzii, vbi publice
ni

nī fallimur adhuc pendent, & forsan alibi in vsu olim fuit *gestationis*
gestatio lapidum ignominiosorum, das Schand- Steine *derer*
Tragen. Superfunt heic Rostochii, vtut, post exstructio- *Schand-*
nem nouae curiae haud loco antea consueto suspensa haec *Steine.*
concatenata pondera, consistentia ex lapidibus aliquot ro-
tundis, ferro inclusis, & vel manubrio ad portandum ma-
nibus, vel catenis suspensione super humeros adaptata. Pro-
stant sententiae in Facultate conceptae: daß N. drey- oder
mehrmahl die Schand- Steine umb den Ruck tragen solle.
Ex anno 1604 adhuc datur exemplum in protocollis Fa-
cultatis, quod vel eapropter seligendum esse putauimus,
quoniam dictatum: daß Inqu. mit Anhängung der Schand-
Steine an den Pranger zu stellen.

§. XI.

Carceres quosdam solebant veteres huius terrae inco- *De Incar-*
lae adpellare de Temenizen. Fortalitia etiam vocabantur *ceratione.*
Temenizen, praesertim si ad compescendum intestinos tu-
multus, vel arcendum diffidationes & eius commatis alios
erecta castella. Dicitur etiam tale opus publicum inter-
dum ein Zwinger & in nostra vernacula een Dwenger. Il-
lustre illud fortalitium patrium, Dömitz dictum, opposi-
tum inuasoribus praesertim fluiui Albis commoditate
vtentibus, antiquitus & originarie vocatur de Temenize.
vid. Excell. huius Acad. ICtus Dn. D. SCHMIDT, in o-
pusculo, quod prodiit s. t. Fastelabends-Sammlungen x. &
conf. Diss. nupera de vigilibus Baris, quam defendit pro Doctoratu,
Consult. Dn. D. RECKEN, Praeside eodem inclyto ICto, in
qua conuentio Rostochiensis de carcere dicto de Teme-
nize. Sect 2. §. 5. Erant ex ratione status maioribus for-
talitia in confiniis terrarum praesertim admodum frequen-
tia & vtilissima. Solebant & esse eadem perfectissime in-
structa, adeo vt a malis hominibus haberentur terribilia.
Prouocamus ad exemplum patrium der bösen Burg, (Boy-
fobur-

seburgum in antiquis diplomatibus) ad Albim. Ciuitas haud incelebris , hodie adpellatur Boitzenburg.

§. XII.

*De operis
publicis.*

Occasiones exequendi poenam condemnationis ad operas publicas in patria nostra fuere semper difficiles, *vid.* §. 3. Quamuis enim quilibet Magistratus, etiam iudex patrimonialis, iurisdictionem criminalem exercens, queat in suo districtu species laborum publicorum imponere: Vt ut dentur etiam in pagis exempla, derer an die Karren geschmiedeten, die allerley reinigen, graben und ausführen müssen, tamen plurimos incommoda custodiae & inspectionis terrent. Gratulati hinc sibi fuerunt, vt plurimum, quando acceptati fuerunt facinorosi, poena laboris adfecti, zur Karre bey dem Bestungs-Baro, auf dem Kalck-Berg & similes. Quam insigniter se commendet egregium institutum Rostochiense, proximis ab annis inclarescens, scilicet das Zucht- und Werck-Haus, est apud omnes meliores in confesso. Habent omnino vtilitatis atque salutis totius patriae rationem, qui vel directe vel per indirectum hoc opus promouent, augent. Et quoniam Reip. magis interest, fontes, vita haud priuandos, ita puniri, ne poena reddat peiores & incorrigibiles, putamus, pariter laudandum esse, qui ad ergastulum donat, quam qui alia, ab ingratis & indignis soepe deuoranda, constituit.

§. XIII.

*De excom-
municatione.*

Quod excommunicatio, in ORD. CONSIST. tit. 12. amplissime & grauiter constituta, sit species animaduersionis, haud erit ambigendum. Non moramur quaeestiones, genio seculi conformes, super eandem moueri solitas. Laudamus moderationem in dicto textu iniunctam, & nullibi deprehendimus meliorem. Hodie rarior, ob dictum genium, est praxis; Olim interdum executioni mandabatur. Anno 1681. d. 20. Maii, seuerum aduersus impios

pios publicabatur edictum Gustau-Adolphinum, cui haec inferebantur : Auch mit dem Kirchen = Bann, welchen wir hiemit expresse wieder eingeführet haben wollen. Excluduntur vigore illius contemtores sacrorum a dignitatibus, S. Coena, von Gebatterschaften, christlichen Begräbnissen &c. Eadem statuuntur eodem die in neglectores der Catechismus-Predigten.

§. XIV.

Poenitentia ecclesiastica locum inuenit in delictis carnis praesertim, vt & in iis, quae ad blasphemiarum classes referenda aliisque. vid. Leges publicae. Concedimus, eandem proprie non esse habendam pro specie poenae, id quod in pronunciatorum rationibus ex stylo Facultatis solet exprimi : Est omnino pro solemni receptione in ecclesiam offensam aestimanda. Facile tamen patet, eandem esse partem quandam poenae, quia plebs magis eandem abhorret, quam carcerem. Iungitur illa, pro re nata, variis delictis. Observat autem Facultas in pronuntiatis patriis suos gradus suasque formulas, interdum etiam exprimitur : Kniend und an zweyen, ja dreyen Sonntagen : Alia vice generalius : Alia : und hat der Pastor loci, dieses Uergernisses halber, bey Gegenwart des N. in der Kirchen (nonnunquam : welcher bey sitzender Gemeinde aufzustehen schuldig) einen Theil seiner Rede darauf zu richten. In causis etiam homicidiorum poena arbitraria mulctatorum, huc respiciunt enunciata. Mense Iunio huius anni in casu tragico Lubzensi, quum maritus vxorem rixosam, excedendo per iram castigationem, vulnerasset, ita, vt non quidem ex vulnere, tamen occasione eius periisset, suadebatur, vt ecclesia, praesente inculpato informaretur, admoneretur.

De poenitentia ecclesiastica.

§. XV.

Properamus ad specialium delictorum poenas speciales. Distingui autem per classes delicta commodè qui-

Classes delictorum.

dem nequeunt, magna tamen classis est eorum, quae delicta sanguinis, & illorum, quae delicta carnis adpellant: Tertiam classem adsignamus illis, quae aliorum bonis, & quartam iis, quae maiestati & quae securitati Reip. insidi-
antur.

§. XVI.

*Poenae sin-
gularum
Meckl.*

Si singulis poena Mecklenburgica vellet dictari, pas-
sim nihil minus quam singularia Mecklenburgica, qualia
tamen haec opella pro scopo habet, traderemus. Poni-
mus igitur pro fundamento, qua omnia, quae sequentur:
De quocunque delicto nos nihil specialis differuisse de-
prehendetur, illud in his terris, quantum nobis equidem
constat, punitur iuxta praxin Germaniae communem.

§. XVII.

Parricidii.

Parricidium nostris antiquissimis maioribus non ab-
solute fuisse piaculum, vult probari ex historiola, quam
refert KRANZIVS *Vandal. Lib. VII. c. 48. ad initia Sect. 14.*
& ex eo LOCHNERVS *Singular. Meckl. cap. 4. §. 2.* MA-
RESCALCVS *noster Annal. Lib. 1. c. 8.* refert quod Heneti
amicum non sint passi senescere, mortem potiore du-
centes, quam vitae reliquum tempus per ignaviam transi-
gere; Officiosum habentes, parentes filicernios secare in
viscera, parare in mensam. Sed, sit fides penes autores,
praesertim qua narrationem illam Kranzianam, quae est
ex seculo Christiano: Liberavit enim, bona, vt putabat fi-
lius, fide sepeliendum patrem, coniux Comitissae de Mans-
veld. Magis arguunt detestationes homicidiorum anti-
quissimi in patria passim erecti lapides Christi crucifixi i-
maginem & nonnunquam historiam facinoris referentes.
Quinque tales prope Rostochium hoc die adhuc videri,
probare potest quilibet viator. Nonnulli difficulter legi-
biles descripti sunt in litterariis successivis. Pars erat in-
terdum sententiae talis erectio, sumtibus occisoris. Exem-
plum insigne praebent die Bandschow, Haarenschen Wis-
mar

marschen Händel, ann. 1430. in transactione §. 4. ordinatum, quod lapis memorialis in foro fit erigendus.

§. XVIII.

Latrones etiam sacrilegi antidhac puniebantur simul poena rotae & patibuli. Quomodo hoc fiat, ex sententiarum formulis conciliatur. Audiatur Facultas olim frequenter ita pronuncians: Daß Inqu. mit den Rade, durch Zerstoßung seiner Glieder vom Leben zum Tode zubringen, auch folgendes sein Körper darauf zulegen und ein Galgen darüber zusetzen. Ita e. gr. anno 1598. d. 5. April nomine Jo-achim von Bülow zu Nienow und derer Gebrüder die Schmecker zu Büstonsfeld. 1600. ad requisitionem Christoph Rohren, Hauptmanns zu Güstrow item Christian Turman, Hauptmann zu Grevesmühlen. Seculo 17. continuante exemplum nullum haectenus detectum esse probant excerpta mei Domini Praefidis, mihi ad hunc laborem liberaliter communicata.

Latrocini

§. XIX.

De infanticidis supra ex incidenti. In Saxonía loco culei, quando commoditas aquae deficit, adhibetur rota, per *Const. Elect. P. 4. c. 3.* In nostris terris dudum cessavit alternatiua, & simpliciter gladius, cum aliqua interdum exasperatione, dictatur. Habet omnino poena culei suos naeuos. Olim erat vter vel faccus coriaceus, qui aqua non statim perfundebatur, atque inde antipathetica illa animalia, quo, vt loquitur, B. HEINECC. *Elem. Instit. §. 1360.* inter ferale angustias periret delinquens. Otiose interea ingeniosi sunt, qui in singulis animalibus emblemata quaerunt. De culeo ex corio conficiendo legatur BERGER in *Elect. Crim. p. 17.* Hodie vbique linteus est, & breuiori via suffocatur infusus cum omni confortio.

Infanticidi

§. XX.

De quouis homicidio non habemus singularia, praeter allegationem desuetudinis Werigeldi. Nos probamus

*Homicidii
simplicis.*

ex

ex antiquis sententiis, vsque ad finem seculi XVI. in his terris obtinuisse Werigeldum, das Söhn - Geld. Quibus autem casibus illud dari consueuerit, & quid in genere de eo historico - iuridice notari meretur, solertissime congestit *ICtus Lips.* KAESTNERVS *diff. spec. publ. anno 1742.* Plurimae in patria disputationes olim emerferunt super ius exigendi & inter proxime coniunctos illud diuidendi. Satisfecit cupidis laudatus auctor. Facultas adcurate obseruauit gradus successionis: Sic. e. c. 1581. d. 14. Dec. & 1582. d. 24. Mart. versus Teterouium & Weseberg diuisit illud inter patrem & fratrem occisi. Viduarum tamen saepe ad ratam habita fuit ratio; Et quidni? Vxoribus enim insigne interesse est in eo, quod maritis gaudeant viuentibus nutritiis nempe & protectoribus. Habemus occasione poenae homicidii quaedam antiqua differenda; Sed obstat partim religio, partim temporis angustia. Scribat, cui neutrum resistit, Commentationem sub rubro: *Historiae poenae homicidii in Megapoli:* Offerent se indaganda haud parum curiosa, qua arbitrium proximorum cognatorum, qua adgratiationes, & alia. Fiat commentarius ad sequens Responsum, datum anno 1586. d. 13. Ian. *Chim Valtiere Bauers-Mann in Suckow:* Hat Jacob Rummeldir eurer Haß - Frauen in eurer Behausung, mit einem Pocke eine Wunde über den Kopff gehauen und sie sonst damit geschlagen, daß sie den neunten Tag davon gestorben und ihr wollt gedachten Thäter zur Söhne vorstatten, so wird das Söhne-Geld nach gedachten Thäters Güthern, seines Jungfers Hofwehr ohne Schaden, billig entrichtet. Dicitur ordinationem politicam correxisse naeuos; sed non vicisse eandem omnes, ex monumentis theologicis atque iuridicis probare possemus.

§. XXI.

Iniuriarum.

Gradus homicidiorum sunt omnino iniuriae; a verbalibus enim facile ad verbera deuenitur, & in realibus plagae

plagae & vulnera non dantur ad mensuram. Romani notorie iniurias ad delicta priuata referebant, nisi vis publicae aut priuatae speciale mererentur nomen. Germani in genere distinguunt verbales a realibus, & vtriusque classes in leuiiores & atrociores. Mecklenburgum diserte hos tenet mores communes, vid. Resol. ad Grauum. Class. VI. additam: n. 10. verbis: *Sey klaren Rechtens, das in denen Iniurien-Sachen actio ciuilis und criminalis erlaubt; Solte nun der Fiscalis an der letzten keinen Theil haben, noch keine atrocitas iniuriarum sich befinden, will vielmehr dem Kläger obliegen, ohne Zuthun Fiscalis die actionem iniuriarum criminalem für sich selbst auszuführen.* Concordat cum his principiis per omnia *Tit. 37. P. 2. ORD. IVD. PROV.* vbi agitur de adpellabilitate in processu iniuriarum ciuilitate instituto. Conf. etiam, iuxta superiora, de modo procedendi, illustre priuilegium de non-adpellando. Edictum, expresse adpellatum das Duell-Edict, prodiisse anno 1715 quis ignorat. conf. *SCHARF. diss. de his, quae fisco perperam tribuuntur. p. 64.*

§. XXII.

Singulare Mecklenburgicum & in Praxi viridi frequentatissimum est, quod actiones iniuriarum extinguantur, si iniurians, ante actionem institutam, vel ante L. C. ad acta declarauerit, quod animum iniuriandi non habuerit. Ita autem disponit *ORD. IVD. PROV. P. 2. tit. 3.* Dafern sich in geringen Schmah-Sachen, welche nach unsers Landgerichts discretion zu aestimiren seyn, ante L. C. der Beklagte öffentlich für unsern Gerichte in der Person mündlich erklären wird, er hätte die angezogene Worte ꝛ. Intelligi ergo vult haec illustris ordinatio quae, per oralem ad acta declarationem, satisfactionem splendidam tribuit, de iniuriis tantum verbalibus, & quidem non atrocibus, per expressa verba: in geringen Schmah-Sachen; Nam in grauioribus conceditur actio iniuriarum,

Continua-

tio.

G

conf.

conf. ORD. CANCELL. GVSTROV. P. 2. tit. 3. Extremo iurisdictionis resistentes, quippe quorum factum est in Magistratum iniuriosissimum, soluant quoties toties 200 Imperiales, vel, pro facti atrocitate, puniantur modo adhuc seueriori, per ORDIN. IVDIC. PROVINC. P. 2. tit. 38. §. ult.

§. XXIII.

*Continua-
tio.*

ACTIONEM iniuriarum ad palinodiam & criminalem pariter ac de Iure Lub. *vid. SIBRAND. Cent. differ. Iur. Ciu. & Lub. nr.* cumulari licere, tradit CAMERARIUS *in pro- iecto des Rost. Stadt-Rechts*, & in eos, qui parentibus inferunt iniurias, ad fustigationem usque procedit *Ord. Pol. Rost. tit. spcc.*

§. XXIV.

*Textus Ju-
ris Sueri-
mensis.*

Quae ius antiquatum Suerinense articulis 2. 3. 4. 5. 6. de poenis iniuriarum habet, magis quidem curiosita- tem quam curiam iuuant. Quis autem vetat eadem & huc transcribere & quidem ex membrana data a Nicoloto III, anno 1235. d. 2. Mart. Ciuitati Malchow, ex qua in tanto discrimine exemplarium, & qua numerum legum, & qua verba, desumi possunt litis compositiones. Ita enim Sere- nissimus: *Sunt autem haec iura ciuitatis de Suerin.*: Praece- dit illud, iuri diuino & vniuersali & particulari conforme:

1. *Pro capite caput, pro manu manus.*

& pergitur: 2. *Quod si quis vulneratur, ad profunditatem unguis, & longitudinem articuli, reus damnabitur in sexa- ginta solidos, qui cedent in partem regiae potestatis & sa- tisfaciat patienti 24 solidos.*

3. *De plaga nigra potestas habebit 24 solidos & patiens 12 solidos.*

4. *Pro alapa patiens habebit 4 solidos & totidem potestas.*

5. *Qui pacem domus fregerit, capitali sententiae subiacebit.*

6. *Si femina impudica viro probo fuerit conuiciata, in pre- sencia duorum virorum bonorum, potest ei licite dare bo- nam alapam,*

§. XXV.

§ XXV.

Olim obligationes ad picturas famosas, de quibus *De pictura famosa.*
B. ICtus Ien. atque Götting. BRVNQVELL. curiosa scripsit & sculpi curavit, etiam in his terris obtinuit ceu ex antiqua imagine, ad quam status totius causae descriptus, earum rerum cupidis intra priuatissimos parietes potest probari. Conf. *Selecta Iurid. Rostoch. Fascic. I. p. 144.* Conf. *B REYHERI diss. de singularibus obstagii juribus, hab. 1709. in qua pariter dantur figurae.*

§. XXVI.

Singulare est, quod dictat *Ord. Pol. Gustrou. Intermissica de 1661. §. 4.* denen, die auf einander ein Messer ziehen, *Poenae transfixionis manus.*
 (gladii gestatio tunc admodum erat restricta, & adpellatur in antiquis chartis & sententiis ein Messer, ein Pock) soll ein Messer durch die Hand geschlagen werden

§. XXVII.

Violationes pacis publicae & domesticae seueris legibus sunt notatae. *Poenae vis publicae & privatae.*
 Inspiciatur, instar omnium, Ducis Caroli, gl. mem. Land- und Haus Frieden, publ. Güstrovii 1609. & Ducis Gustavi Adolphi, gl. record. Burg- und Haus-Friede de 1660. d. 8. Nov. Invehitur in diffidatores, obsessores viarum, grassatores & quosuis alios pacis turbatores. Prior ordinatio se refert ad antiquiorem, & scribitur, audiri viele Todtschläge und andere hochsträfliche Gewalt, daß fast unter den Barbarischen Völkern dergleichen nicht gehöret worden, indem auch der ehrlichen Frauens-Personen, auch derer, so mit Leibes Frucht gesegnet, so auch derer Jungfrauen in ihren Häusern, derer Kirchen und Gottes Häuser nicht geschonet, denen Krämern in den Märkten grosser Frevel zugefüget Statuuntur poenae etiam ultimae. Add. tit. Ord. polit. vom mutwilligen Befehden, vbi dictatur gladius & confiscatio bonorum.

§. XXVIII.

Criminis laesae maiestatis diuinae, speciatim de Hererey.

Crimen laesae Maiestatis diuinae, siue blasphemia illa, quam etiam vocant veneficium, vulgo die *Hererey*, in nostra patria, seculo superiori praesertim, multum iudiciis facessuit negotii. Docuit quidem iam Seculo XVI. Ictus huius Academiae I. G. GOEDELMAANNVS in celebri illo *de Lamiis* tractatu, laudato in THOMASII *diss. de origine & progressu processus inquis. aduersus sagas*, quod omnino corporis delicti consideratio suos habuerit naevos, vid. extractus in *successiuis litterariis Rostoch. de anno 1737. p. 100. 381.* Sed mansere sagae magique, protocollis publicis, illicitarum artium & quantum in ipsis fuit, foederis cum diabolo conuicti. Praebent hinc collectiones enunciatorum in Facult. Iurid. Sec. XVI. & in priori parte Sec. XVII. nonnunquam interspersos casus Magiae, rariores tamen ante medium sec. ultimo dicti. Post illa tempora & magis ad partem tertiam postremam inclinante seculo, veneficae & sagae, quasi cateruatim ex orco prodeuntes, patriam commacularunt. Instituta fuit seuerissima inquisitio, & viuunt adhuc filicernia, qui ad horrorem usque referunt, quid in iuuentute prima viderint, audiuerint. In ultimo decennio Sec. XVII. rarefactae & tantum non extirpatae fuerunt visae veneficae; Vix enim per annum semel in protocollis datur exemplum. Vltimos, ni fallimur, casus memorat B. Icti nostratis in-
clutissimi de KLEIN diss. de Lamiarum confessionibus. Sec. hoc XVIII. in reliquiis quasi versantur iudicia & Collegia Iuridica. Sunt autem illae casus superstitionum etiam cum blasphemia coniunctarum. Dictata fuit saepe arbitraria haud modica, sed nullum deprehenditur exemplum ultimi supplicii, ob veneficium, quatenus significat die *Hererey*, irrogati. Moderni iustitiae administratores ubique idem testantur, & Dn. PRAESES refert, quod per integros tredecim annos, quos in Facult. Iuridica vixit, in-
ter

ter innumera illa criminalia, quinque tantum casus graduum delicti illius ad Collegium sint delati. Gradus autem adpellat: Seegensprechen, Böten, Siebelauffen lassen, sehr abergläubische Curen vornehmen &c. Omnium existantissimus fuit casus Pokrentensis, qui ad *disput. inaug. Wolfradtianam in programm. de quaestione: Ob noch wohl Hexen-Processse entstehen möchten?* exponitur. Probat ille, adhuc dari traditionem quandam & scholam quasi lineamentorum artium diabolicarum inter plebem propagatricem. Media teneatur sententia, & fiat iustitia.

§. XXIX.

Dignae sunt constitutiones Mecklenburgicae, crimen illud magiae pro obiecto habentes, ut adseruentur, memorantur. Vidimus multas ex annis 1682. & sequentibus. Eminent inter omnes illa ex M. Martio anni 1683. in quo praescribuntur 71. articuli examinis sagarum regulativi. Inferuit etiam eandem B. TORNOVIVS *parti posteriori Iuris Feud. Mecklenburgici*. Maxime notabile est in ea, & in aliis ad idem tendentibus, v. gr. de 1682. d. 16. Dec. 1683. d. 1. Febr. 1. Oct. 1684. d. 6. Martii quod Sereniss. Legislator qua denunciationes complicum insignes praescripserit cautelas. Excerptum placet ex edicto d. 8. Martii 1683. verba: welches denn nichts anders ist, als ob man Magiam per magiam erforschen und von dem Teufel selbst ein Zeugniß der Wahrheit suchen wolte (conf. SCHARFFII *Consult. p. 21.*) welches nicht allein abscheulich, sondern auch unschuldige Personen dadurch in Gefahr dero Ehre und Reumuths, Leibes und Lebens leichtlich gerathen mögten. Probari vndique potest, quod iustitiam absque superstitione administrari voluerit Serenissimus. Illustris est constitutio de 1682. d. 16. Dec. quae modum ponit torturae, qua indagandos complices: Admonentur iudices, ut videant, ob es auch Suggestion und Verblendung des Satans sey. Abrogatur articulus: wer mehr zaubern könne? adpellatus ein

Continuatio.

bisher vſurpirter : disponitur, daß die auſſer der ſonſtigen probabilitet genannte Perſonen ſollen nicht zu Protocoll geſchrieben werden, und daß, wenn ſie bekennen dem Vieh Schaden gethan zu haben, das corpus delicti ſoll erkundet werden. Cedro & Principe digna ſunt verba : Sind alle Fragen an die Inquiſiten zu unterlaſſen, ſo da zielen auf ſolche Dinge, welche ſehr beſtehen in des böſen Feindes Verblendungen, als ob oder wann ſie, oder wer ſonſt mit ihnen auf dem ſo genannten Blockſberge befunden? wie und durch was für Mittelung ſie dahin gekommen auch dieſes und das betrieben hätten? Item, was ſonſt an Drachen-Ziehung, nach dieſer und jener hin, vorgegangen? und was dergleichen ſonſt durch ſatanische operation vorgegangen und vorgebildet ſeyn könnte: als worauf denn in ſolchermassen gar keine Wahrheit und Gewißheit zuſehen, indem der gröſſte Lügner und Weltverläumbder hierunter ſein Spiel weis zu führen; weſwegen denn auch, wann gleich die captiurte Zauberer oder Zauberinnen von ſelbſt auf der gleichen Anzeige kommen möchten, ihnen die Ungewißheit, aus vorberührter anläßiger Bewandniß iſt vorzuſtellen. Quid tibi videtur? Tibi, qui ex rudi fama finifre ſentire ſolebas. Obuiam itur calumniis in vulgus ſuper proceſſus tunc temporis inquisitorios ſparſis. Hinc grauitur iniungitur, alles ſatanisches Ungebühr und unrechtliches dabey abzuſehren und zu vermeiden: Alle Fragen auf complices gänzlich abzuſtellen und zu unterlaſſen, auch, qua caſus pendentes, wenn, ſunt ipſiſſima, darin ein Verstoß paſſiret, ſoll derſelbe remediret werden, und wegen der Vielheit derer vorfallenden Umſtände ſoll an das iudicium delegatum referiret werden. Anno 1689. d. 23. Aug. ſpeciale emanabat edictum aduerſus die abergläubischen Bücher und Schrifften, inſonderheit wider eine Prophezeiung auf die Zeit bis 1700, worin, ita ſonat, auch viel Dings aus dem Paracelſo, deſſen böſer Name genugsam bekannt, angeführet.

§. XXX.

Non sine voluptate voluitur fasciculus constitutionum ad idem tendentium e. gr. d. 14. Dec. 1683, wegen Unterlassung des Zwölfften: scribitur, daß in den so genannten Zwölfften, h. e. diebus a 25. Dec. vsque ad 6. Ian. viele abergläubische Dinge betrieben wurden; in specie taxatur, daß man das Gewitter des ganzen Jahres darnach abnehme, bey dem Jagen unzuläßige Dinge beobachtete und den Wolf nicht nennen wolte. Elucet vndique ex his constitutionibus zelus pietatis. Anno 1682, d. 25. Nou. ita fancitur: Demnach nunmehr die Advents-Zeit und das darauf folgende H. Christ-Fest herbey kömmet, da, dem gemeinen Gebrauch nach, allerhand verummelte Personen unter den Namen des Christ-Kindleins, Nicolai und Martini auf den Gassen herum lauffen, in die Häuser entweder willig eingedrungen werden, oder auch in dieselben sich hineindringen, dergestalt 2c. So haben: Poenae statuuntur generales & arbitrariae.

De Superstitionis & ineptiarum prohibitionibus.

§. XXXI.

Si quis recensere vellet omnes & singulas gloriosissimorum nostrorum Patriae Patrum Ordinationes, contra blasphemos, execratores, sabbathj profanatores & alios eiusmodi farinae homines, multas implere posset paginas; videantur enim, praeter Ordinationum politicarum generalium titulos speciales, singularia edicta, quae ADOLPHVS FRIDERICVS, GVSTAVVS ADOLPHVS & successores Serenissimi pie constituerunt. Maxime memorabile est edictum Gustau - Adolphinum de 1660. d. 18. Ian. quod amplissimis excipiebat Ordinatio, dicta die Interims-Policey - Ordnung de 1661. Seuerissime disponitur perque gradus maleficiorum & conditionis delinquentium & quidem alternatiue, carcer, numellae, amputatio articulorum & pecuniaria, ad 500. Imperiales vsque, statuuntur. Singularem exemplo actio popularis est efformata. Denunci-

De variarum impietatum coercionibus.

nunciantibus enim quarta pars mulctae promittitur, & simul lex vult coërceri illos, die die Gotteslästerungen anhö-
ren und nicht melden. Taxantur execrationes & quaeuis
atheistica contemtorum DEI & religionis dicta factaque,
nominatim das nennen des Teuffels fluchweise. Prohibe-
tur medicina superstitiosa ad relegationes vsque repetitis
ab anno 1654. septem edictis. Curiosum est illud de 1684.
d. 1. Maii, proscribens notissimum illud opus Coleri, Su-
perint. Parchim quod prodiit f. t. Hauß • Buch, dieweil
selbiges mit solchen straffbaren Dingen ganz angefüllet.

§. XXXII.

*De falsifica-
tione mone-
tae.*

Edictorum monetariorum Mecklenburgicorum in-
signis est copia. Ponunt non solum illa quantitates &
qualitates, das Schroot und Korn, sed iustissime etiam a-
nimaduertunt in monetarum temeratores. Extantissime
loquitur Ducum Adolphi Frid. & Ioh. Alberti gl. record.
Valuation-und Münz-Ordnung, de 1620. d. 10. Iun. wel-
chergestalt durch etliche diebische Münzer und Münzverfäls-
cher, Land-und Städte-Beschmeisser, Wechselser, Ausfüh-
rer, Auskipper und Auswipper und dergleichen aller guten Mün-
zen und der Münzordnungen und des gemeinen Besten Er-
feynde, ihres Privat-Nuzes und Vorthells halber, das so ganz
uhraltens und hohes regalisches Münzwerck in grossen despect,
schändlichen Mißbrauch und confusion gebracht, 2c. clausulae
poenales ita habent: die Auskipper, Zerbrecher und Granali-
rer der guten gerechten Münze, durch unsere dazu insonderheit
bey allen Emtern, Städten, Flecken, Zöllen und Pässen, zu
Wasser und Lande bestallte und beeyndigte Obseruatores, In-
quisitores und Executores fleißig Aufsicht gegeben, Inquisi-
tion angestellet, auch wenn genugsame indicia &c. remittit
quidem in omnibus ad ius commune, sed & ita minatur:
Ohne jenigen respect und Ansehen der Personen, entweder
mit gebührender Geld-Busse oder Ehren-Strasse, oder con-
fiscation, sowohl der Gelder, damit legen diese Ordnung und
Edict

Edict gehandelt, als ihrer aller oder theils Haabe und Güter, oder ewigen incarceration, Land-Verweisung, Entsetzung ihrer Ehren und Standes, oder auch nach Befinden Leibes- und Lebens-Straffe, ohne jenigen weitläufftigen Proceß und Auf-enthalt verfahren. Vlricianum edictum d. d. Bükow d. 15. Iunii 1621. expressius loquitur de Kipperis & Wipperis: Ja, auch nach Befinden, mit den öffentlichen Galgen, weil ja dieser Art Diebe viel erger und schändlicher als andere befunden werden. Adpellantur transgressores finanzielle Leute, von der letzten Frucht und Frucht des Satans. In priori memoratur supplicium irrogatum corruptori artifi-ci, verbis: Ferner auch wir Adolph Friedrich unsern gewese-
nen ungetreuen Münzmeister zu testirung unsers dissens und Nichtgehehlens, auf erhaltenen Rath der Rechtsgelahrten, sei-
nem Verdienst nach, andern zum Exempel, iustificiren las-
sen. Vexabat illa temporis periodus Respublicas vehe-
menter, ceu testantur acta & scripta, quam copiosissimè.
Historice monetarum variationes scire cupido eleganter
satisfecit *III. Dn. de LEYSER Medit. Spec 529.* Legatur
ex ICtorum Meckl scriptis B. LINDEMANNI *Tr. de Mu-
tuo. Conf. diss. Rost. SCHOEPPERO-OERTLINGIANA, s. t.
in nummis non substantiam, sed quantitatem esse attendendam.*

§. XXXIII.

Alia crimina falsi apud nos ab omni tempore puniri solent ex principiis iuris communis. Singulares casus Mecklenburgicos huius rubri praebebit infra §. 60. *De aliis criminibus falsi.*
Notariis dictatur passim, vbiq̃ue promerita poena der Un-
richtigkeit und Entsetzung des Notariats. Aduersus corru-
ptores mensurarum conceptum est edictum speciale Fri-
derico-Wilhelminum de 1710, d. 24. Febr. Ius Suerinen-
se antiquum art. 7. & 21. ad capitalem poenam vsque pro-
greditur, aduersus illos praesertim, qui duplici medimno

H

vtun-

vtuntur. Textus hic est: *Si quis duplicem habuerit mensuram, magnam videlicet & paruum, magna percipiat & parua eroget, damnabitur sententia capitali.*

§. XXXIV.

*Poenae
furum.*

Qua fures nihil praecise singulare offendere licuit. Feminas in his terris loco suspendii condemnari ad gladium, notorie constat. Dantur tamen exempla, etiam nouissima, mulierum furacium in terris Mecklenburgicis laqueo extinctarum. In antiquissimis & aetatem Constitutionis Carolinae praecedentibus protocollis Rostochiensibus, de furibus sequioris sexus, ita: Hierup is se ghefo men in de Hechte, uthe de Hechte to Rechte, unde se is ghebra ghet eyns, twe, drie, wat sie darto sede, dar se ja to sede unde bestund des hierup ghaff Ordel unde Recht dat se nich achte noch vorspracke neten scholde sinder se scholde den Band dar umme liden unde man schol se uth den Dore leden (interdum trecken, item slepen) unde under den Galghen graven, id quod de defossione viuae accipiendum erit.

§. XXXV.

*Digressio de
antiquis for-
mulis.*

Formula illa in omnibus casibus est vniformis & phras: He vel se schal den Band darum liden, semper & non tantum de laqueo puniendis adhibetur. Saepe sequuntur poenae: unde man schal em dat Hovet afflan: uppe dat Rad stoten: int Bûr werpen unde forbernen. In arbitrariis interdum legitur: he schall de Stadt vorsweren, nich negher tokomende alse uppe 3. item 7. vel 10. Myleweghes. In aliis, men schall em bringhen by den Rack unde stûpen em, item to der stûpe slan, unde leden em uth den Dore unde laten em de Stadt vorsweren.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Feripetis, *vid.* FICHTNERI *diff. Spec.* item furibus *Poenae feripetarum.*
 Ignorum ex sylvis condignam dictat arbitrariam die Forst-
 und Holz- auch Jagd- und Wild- Ordnung de 1706. d. 29.
 April. & alia de 1710. d. 4. Aug.

Plagium, quod dicunt, militare, *vid. diff. spec. Altorfina,* MERCKLINI, variis edictis fuit ab omni tempore notatum. Incidunt sequentia : Gustau-Adolphina, de 1657. d. 4. Maii, de 1671. d. 23 Mart. de 1682. d. 3. Mart. Friderico-Wilhelmina de 1701. d. 9. 12. Mart. 2. & 5. April. de 1702. d. 8. Febr. Oblatus fuit Facultati ante aliquot annos casus, cum edicto speciali, ad poenam capitis usque procedente, quod, ad gratiatione salva, fuit adplicatum. Quid Serenissimus noster Regnans CAROLVS LEOPOLDVS statuerit, patet ex edicto de 1715. d. 11. Martii.

Plagii militaris.

§. XXXVII.

Ad classem furum merito referuntur Cingari, die Zigeuner. Infestavit haec infamis natio hanc prouinciam, si quam aliam, per aliquot secula, quam molestissime. De origine huius plebeculae in genere differere hoc loco non vacat. Legatur IAC. THOMASII *diff. spec. conf.* etiam Rerum Germanicarum scriptores, qui adnotarunt, quo tempore visi fuerint in Germania primi Cingari, quos & Aegyptios vocant. *vid.* GLADOVII *Reichs-Historie Lib. VI. c. 6. §. 28.* In Mecklenburgicis terris illos primum obseruatos fuisse anno 1417, ex antiquissima charta fide digna accepimus, excerpimus. Edicta varia patria emanarunt aduersus hos perniciosissimos vagantes. Gustau-Adolphinum de 1684. d. 12. Febr. dictat illis operas publicas, imo capitis poenam. Anno 1699. d. 9. Aug. omnibus subditis mandabatur : sie zu greiffen und einzuliefern. Sunt nobis

Cingarorum.

bis ex nouioribus edictis ad manus illud de 1703. d. 10. Nou. & aliud de 1709. d. 12. Martii. Proscribuntur in ordinationibus politicis, & aliquando cuilibet ius vitae & necis in hos homunciones fuit concessum, sie sind Vogetfrey erkläret. Nouissimum in nostra patria, quantum constat, est edictum Augustissimi nostri Patriae Patris REGNANTIS de 1718. d. 25. Iam adpellantur merito in illa: Unnütze Leute, die wegen Dieberey, Müßigganges und vielen andern inconuenientien nicht zu dulden. Mandatur, daß sie sollen verfolget, verjaget und arretiret werden. Solent interdum illis adimi infantes & in conditionem etiam hominum propriorum referri; solent relegari femellae praeuia abscissione capillorum, quae poena des Haarscheerens est antiquissima in Germania & Megapoli, etiam qua barbam, vel totam, vel dimidiam. Adhuc superest phrasis: dar wart et Haar scheeren, h. e. es werden schwere empfindliche Dinge vorkommen. Inter poenas adulterarum speciatim occurrit decaluatio illa: *vid. soepe allegati Iuris Germanici celebres scrutatores & Systematici scriptores.* Adpellabatur maioribus iudicium publicum, praesertim aduersus pacis violatores: *Harniscara. vid. du FRESNE in Glossario.* An corruptum vocabulum quod & scribitur Harniscara, *vid. idem*, ab Haar & scheeren sit conflatum, ingeniis aliorum relinquitur. *Conf. Excell. Icti Ien. DN. ENGAV, Praeceptoris & Fautoris nostri maxime colendi, Elementa Iuris Crim. Lib. 1. Tit. 4. membro I. edit. nou. vbi & de cauea versatili, item de lapidibus famosis, de quibus supra.* Exsculpi fecit idem, praeter alia torquentia, figuras des Meßl. Instruments, cuius synonymum facere ipsi placuit den Spanischen Boß *Lib. 2. §. 33.* Nolumus quidem dissentire, sed addimus, quod frequentius audiatur in patria vom Polnschen Boß.

§. XXXVIII.

*De crimine
de residuis.*

Crimen de residuis est species furti: Punitur arbitrarie,

rie, quoties deficiunt constitutiones Principum speciales, quales in Saxonia & Marchia sunt sapientissimae & ad gradus maluerfationis attemperatae recentiores pariter ac antiquiores. In patria habemus Fürstl. Meckl. Verordnung, wie gegen die zur Einnahme und Berechnung der Herrschaftlichen Gelder und andern Einhebungen bestellte Bediente zu verfahren, wenn sie selbige veruntreuen. Friderico - Wilhelminum est de 1712. d. 15. Mart. Clausula poenalis ita sonat: da er (der in Rechnung stehender) noch lebet, er vor unehrlich soll gehalten und mit denen in gemeinen Rechten verordneten Straffen nicht allein belegt, sondern auch, nach Befunden, daß er vorsehlich das ihm anvertraute Geld oder andere Einkünfte entwendet und unterschlagen, und die Summa sich zu 100. Rthlr. oder höher beläuft, am Leben, wenn die Summa aber geringer, am Leibe, auf vorgegangene rechtliche cognition und Verurtheilung gestraffet; oder, da es erst nach seinem Tode also kund und offenbahr werden sollte, daß man versichert, daß, da er noch im Leben, solches mit keinem Rechts-Grunde ableinen, sondern die Lebens-Straffe, vorgemeldeter maassen, verwirckt haben würde, zur ehrlichen Begräbniß nicht verstattet, sondern unter dem Tropffen-Fall, (quomodo & ubi hoc fit?) oder am andern inhonetten Orte, ohne Gesang, Klang und einiges Gefolge, begraben werden soll.

§. XXXIX.

Tempore incendii furantes, ex principiis Iuris Romani, pulsabantur actione depositi ad duplum. Sed postquam furtum in genere est delictum publicum, aliter ubique ORD. POLIT. PROV. poenam non determinat, sed in genere dictat die gebührliche Straffe denen, die in sollichen Feuers-Nöthen denen Leuten etwas dieblich entwenden. Die Rostocker Feuer-Ordnung diserte memorat den Strang am Gassen.

*De Furibus
tempore in-
cendii.*

*Cautela
qua incarce-
ratos.*

Singularis est prouidentia, quam exhibet die Meckl. Pol. Ordnung, in speciali adnexo der Feuer- Ordnung, qua incarceratos: wo das Feuer etwa nahend bey dem Rathhause, oder den Orten, wo die Leute gefänglich gehalten werden, auskame, so sollen die Stockmeister, oder diejenigen, so auf das Gefängniß beschieden, alsobald die Gefangenen, so Haders halben einkommen wären, auf Gelübde, daß sie sich wieder einstellen wollen, entledigen; Die andern aber, so auf den Hals sitzen, oder Schuld halben, eingezogen worden, die sollen in Ketten geschmiedet und an einen sicheren Orte, so lange die Feuers- Noth währet, behalten und verwahret werden.

*De sacri-
legis.*

Sacrilegis patriam vehementer infestantibus, Anno 1709. d. 15. Maii, emanabat illustrissimum edictum, pro con- & adseruatione vasorum sacrorum & pecuniae piorum corporum. Poenae sacrilegis non quidem dictantur nouae, jubet tamen, Erkundigung einzuziehen, was für vagirende Leute im Lande sich finden, die etwan die Kirchen und Gottes-Häuser zu Zeiten besuchen, oder unbekannter Weise in die Gemeinen einschleichen, etwas länger in den Kirchen, wie auch in denen Schencken und Krügen bey denen Kirchen-Dörfern sich verdächtiglich aufhalten &c.

*De Grassa-
toribus & de
collegiis illi-
citis.*

Quid contra grassatores iam anno 1557. statutum, non capit pagina. Prohibentur quaeuis consociationes securitati & bonis insidiantes, vel alia mala procreantes. Spectant & eo edicta contra collegia & conuenticula, quarum species dicitur eine Brand-Gilde, in Ord. Pol. interimist. §. 24. Quid mali antiquitus iam ex piis conuenticulis, quos etiam Grael, (vnde procul dubio verbum grälen, h. e. cum strepitu inter pocula differere) adpellarunt veteres, emerferit, docent Episcoporum Suerinensium pro-

prohibitiones Fraternitatum Calendariarum, insertae Litterariis successiuis Rostochiensibus.

§. LX.

Corollarii loco accedant bina exempla insigniorum falsariorum, quae exercuerunt iudicia Mecklenburgica. Alterum emerfit anno 1615. Erat enim quidam homo, qui adpellari volebat Emanuel Phocas, ein Griechischer Grafe. Defraudauerat ille aulas & prouincias, donec, indiciiis emergentibus, captiuaretur Suerini. Habemus consilium Cancellarii Haionis von Messen, qui singularem circumspeditionem propter Magnatum testimonia, quibus instructus erat, suadet & in specie vult, vt audiatur Bohemus sollicitator, qui huc se contulerat: Habemus inter curiosiora Serenissimi Ducis Adolphi Friderici rescriptum de 1615 d. 25. Febr. inter alia ita conceptum: *welchergestalt wir wieder den vormeinten uff unsern Hause zu Schwerin eingezogenen Grafen procediren lassen, dessen* • • • • • *befehlen* • • • • • *daß ihr euch mit den andern unsern dazu deputirten Râthen zusammen thut* ----- *exigitur ein Bedencken, was maßen hinführo mit ihm zu procediren.* CARPZOVII *Praxis Crimin. P. 2. qu. 93. in fine*, probat, hunc falsarium Phocam, qui latius, ex actis Lipfiam missis, describitur, ad gladii poenam condemnatum fuisse. Palatinum Constantinopolitanum se adpellauerat, & imitando manus Magnatum diplomata sibi fecerat, eleemosynasque dolo vndique elicatas splendide consumferat. Alterum exemplum praebent THOMINGII *Decisiones qu. 7.* Sed haec obiter.

Casus falsariorum singulares.

§. LXI.

Delicta carnis quod attinet, in atrocissimis nihil unquam singulare dispositum vel receptum palpauimus. Qua adulteria, stupra & alia, vel remittitur iudex patri-

De delictis carnis.

us auf die gemeinen Kayserl. Rechte und die Halsgerichts-
Ordnung, vel arbitrio iudicis omnia committuntur.

Lenocinio.

Lenones & libidinum promotores, die Kuplers, Or-
dinationes politicae generales & speciales relegant nu-
mellisque adligant.

*Anticip.
concup.*

Anticipantibus concubitus, praesertim ex honora-
tiori ordine, irrogatur per *Ord. Pol.* infamia, sie sollen in
ehrlichen Gesellschaften und Zusammenkünften nicht geduldet,
auch in Handwercks-Zunftten und Gilden nicht gelitten wer-
den. Ignobilibus, praeter infamiam, dictatur poena
carceris bimestris v. *Ord. Polit. tit. spec. De usu & obser-
vantia huius durae legis consulantur. III. SIBRANDVS
exemplo XX. singularium Mecklenb. TORNOVIVS Iur. Feud.
Meckl. P. I. p. 150.*

De stupris.

Stupris dictae sunt in legibus publicis poenae sin-
gulariter graues. *Ordinat. Polit. l. c. & maxime Reuer-
sals de anno 1621. §. 43.* stuprantem non posse hono-
rabiliter stare in curia Domini pronunciant. Rationes a
cultura status per virtutes extantiores eleganter est ex-
culta: Accessit tunc temporis pondus regulae: crescen-
tibus delictis, crescant etiam poenae. De usu consulan-
tur laudati Icti patrii. Omnium seuerissimum contra
fornicatores & pudicitiae infidiatores est edictum Gu-
stav-Adolphinum de 1659. Addimus, quod per *Ordin.
Polit.* ignobilis filiam vel etiam cognatam Domini stu-
prans, poena gladii dignus habeatur.

Qua satisfactiones stupratarum conformamus nos
praxi communiori. Electio est penes stupratorem; si
igitur femina detrectat nuptias, nec erit in his terris do-
tanda. vid. *B. Dn. Cancell. de KLEIN diff. de mitigat. poenae
fauore matrim. §. 180.*

*De adulte-
riis.*

Pium illud desiderium, qua vniformitatem poenae
adul-

adulterii in Germaniae prouinciis merito & in his terris exseritur. Legatur solidissima *diff. B. GERDESII de poena adulterii*. Obscuritas, quam merito dolent DD. Constit. Crim. textum nihil in effectu dicentem, inspicientes, legatur *Celeb. Dn. ENGAV loc. cit. Lib. I. Tit. 15. membr 2.* vexat & has terras. Ordinatio politica quidem in simplex statuit varias poenas, sed, testibus mille pronuntiatis, arbitrariae imponuntur, pro exemplorum substratorum qualitatibus, corporis, bonorum vel honoris afflictivae. Nullus datur casus, qui non sua haberet singularia vel mitigantia, vel exasperantia.

Duplicatum adulterium, vulgo die Ober-Hurerey, animaduersionem gladii, iuxta tit. Ord. Pol. vom Todtschlag und Ehebruch, comitem habet. Prostant etiam, vtut rariores decisiones patriae, vltima irrogantes; Sed communiter tamdiu circumspicitur, donec lenior pateat via, & vtplurimum, inter inferioris ordinis homines, intercessionem coniugis innocentis saluat vitam. Et vt rotundè dicam, quid, teste DN. PRAESIDE, praxis vehat, rebus sic stantibus, adulterium duplicatum in his terris capite puniri, casus non erit dabilis, quamdiu atrociores non conspirarint circumstantiae. *Voluantur omnino Consultationes SCHARFFIANAE. Conf. DN. ENGAV l. c. Megapolitanos* qua hoc crimen puniendum, post adlegatos lenissimos, singulares, cum aliis, adpellans.

Praesertim duplicatis.

Bigamiam gladium experiri vindicem, testatur praxis, leg. de KLEIN *diff. de Mitigatione poenarum fauore matrimonii, n. 94.*, verbis: *nec non hic Rostochii*; sed non adeo constans est illa, vt non interrupta inueniatur mitioribus enunciatis. Circumstantiae variant rem: Regulam non tollunt exceptiones. Mitior passim poena adulterii etiam duplicati fecit Criminalitas fluctuantes vid. *id. de KLEIN l. c.*

Bigamiae.

*De carceri-
bus Meckl.
nominatis.*

§. XLII.

Haec sunt, quae de poenis Mecklenburgicis disse-
rere datum fuit. Quod ad custodias male facientium,
placebat, curiositatis gratia, nomina malarum mansio-
num Mecklenburgicarum singularia colligere, & etymo-
logice, historice atque iuridice paullatim explicare; Ve-
rum, excludimur tempore. Crescat interim per amicos
notitia & quidquid est notabile. Quid sit der Kumm, vn-
de bekümmern, arresto constringere, *vid. in Select. Iurid.
Fascic. 2. p. 8.* Quaenam sit conditio, quisque effectus des
Bürger = Gehorsams, des blauen Thurms &, vti in altera
mea patria Wismaria adpellantur, der Rose, der Türckens
Kammer, &c. non adeo expeditum est. In antiquis proto-
collis varia curiosa huc facientia deprehenduntur, e. c.
1663. m. Martio de differentia carcerum Wismariensium:
die Kief-Kammer und der Svaden-Keller. Si enim carce-
res habent suos gradus, qua incommoda corporis & su-
gillationes famae Magistratus sit cautus atque circumspe-
ctus. Idem faciat iudex mitiorem poenam dictans, quo-
niam carcer & diuturnus & molestior fuit. Et quae sunt
alia, quae vix dici vel scribi queunt. In quibusdam pa-
triae locis olim & forte hodie adhuc distinguuntur carce-
res iuxta classes delictorum, etiam qua ipsas adeò deno-
minationes: e. gr. Carcer delictis carnis se contaminan-
tium dicitur der Bullen-Stall, &c. Quid sit ein Zipbürcken
vid. in select. Rost. Fasc. I. p. 126. In ephemeridibus an-
tiquis viri curiosi Rostochiensis legitur: Anno 1597. hat
alhier ein Dieb im Korbe gefessen. Suspiciamus esse speci-
em poenae non custodiae. Sed qualis? Respondetur:
forte der noch zu neuern Zeiten an der Brücke vor dem Pe-
ters-Thore hängende hölzerne Kasten, von dem gesaget wur-
de, daß er eine Straffe derer Holz = Diebe gewesen, die nem-
lich gewisse Mahle darin in den Strom getaucht worden. Pe-
rit memoria cum reliquiis poenae rarioris & curiosissimae.
Quod

Quod meretrices olim bis vel ter tinctae fuerint aquis refert *Consult. DN. ENGAV Iur. Crim. Germ. Libr. I. §. 166.* Ex iudicio militari adhuc compertum habetur, daß sie die Huren an des hölkernen Esels Schwanz binden und mit Wasser begießen lassen.

§. XLIII.

*De processu
banni.*

Tandem de Processu aduersus maleficos, qui fugam arripuere, tribus allegamus, quod olim magis in vfu fuerit edictalis citatio & declaratio in bannum. Naturam processus illius exterminatorii, qualis & extra Saxoniam obseruatur, describit LVDOVICI in allegatae saepe *Proc. Crim. p. 31. §.* Formulam citationis & sententiae in contumaces ferendae praescripsit Facultas Anno 1695. *vid. Spec. I. Select. Iurid. Rost. Fasc. II.* Obseruantiam Mecklenburgicam probant varia iudicata. Lubet transcribere adfixum Rostochiense de 1683. d. 27. Apr. In Inquisitionen-Sachen wider H. W. und A. G. beyde Raschmacher, in puncto verübten mörderlichen Ueberfalls an dem Nachtwächter. Erkennen wir Bürgermeister und Rath der Stadt Rostock vor Recht, weilen Inquisiti auf die verschiedentlich abgelassene edictal-citationes sich nicht eingefunden, noch zu ihrer defension das geringste beygebracht, sondern contumaciter ausgeblieben, daß dahero solche citationes zu purificiren und inquisiti nach Anlaß der Rechte in der Stadt Besse zu erklären seyn. Wie wir denn dich H. W. und dich A. G. aus dieser Stadt und dero Bohtmäßigkeit verweisen und in die Acht erkläret haben wollen, mit dem Anhange, im Fall ihr forthin unversöhnet euch in dieser Stadt, oder dero Bohtmäßigkeit befinden lassen werdet, wider euch, als Verfestete, nach Anlaß der peinlichen Halsgerichts-Ordnung und derer gemeinen Rechte, verfahren werden solle. Wornach ic. Egregie! Nam quod effractio & fuga facinorosorum finiat processus criminales, varios secum fert & post se relinquit naeuos.

§. XLIV.

§. XLIV.

Sufficiant haec pro instituti ratione; Absoluo eadem repetendo petitem superius, pro impetranda beneuolentia. Iudicium, quod plus in rubro quam in nigro sit, non quidem effugiet haec tractatio. Vellemus etiam, non incidisse talia, quae curas secundas impedirent. Sed via semel electa fuit ambulanda, quamuis in media eadem senserimus, non vrceolum, sed amphoram requiri, themaque electum aliquando gratum videri a rubro, sed in deductione tantum habere ambitum totque diuerticula, vt properantem crenam imparem experiamur. Beneuolus Lector velit, qualemcunque opellam in argumentum aliqualis circumspeditionis gratiose accipere. Parati sumus ad spicilegia facienda, & nunquam deponemus curas vltiores huic gratissimae collectioni impendendas.

Iuuent nos viri peritiores, laudabimur
& venerabimur fauorem.

SOLI DEO GLORIA!

BENEVOLVS LECTOR

Nonnulla sphalmata, sensum tamen haud corrumpentia, quae, praeter opinionem, irrepsere, aequo animo ferat, vel corrigat, e.g.

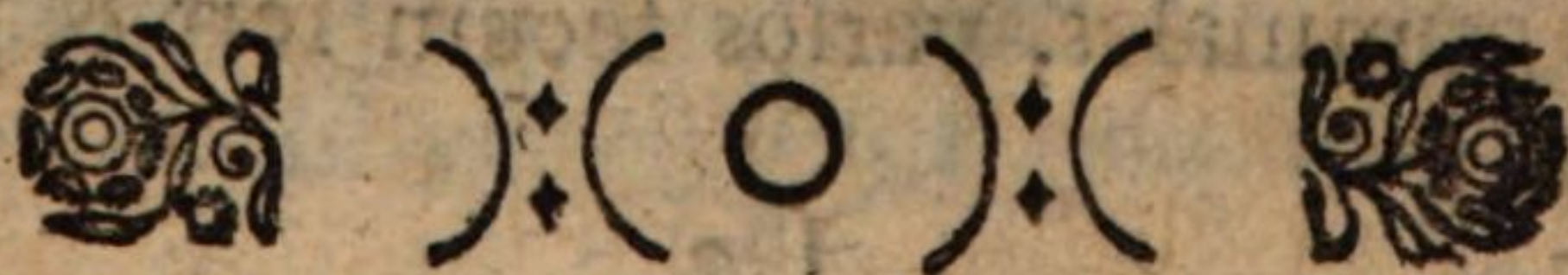
pag. 16. lin. 15. & 16. loco: qua venaesi, legatur: quasi venae.

pag. 18. l. 1. loco: Paucibus, legat. Paucioribus.

pag. 35. §. 18. l. 10. loco: Geticht, leg. Gericht.

pag. 41. l. 12. loco: Mitthäter, leg. Missethäter.

pag. 60. l. 7. loco: illa, leg. illo.

Mantzel, Ernst Johann Friedrich,

Diss. inaug. ... exhibens ius criminale Mecklenburgicum

Rostochium 1743

4 Diss. 3386,30

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10963087-7

VD18 15004708-001